

Naročnina mesečno 30 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružni.: Jesenice, Kranj, Novo mesto.

SCLOVENECE

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. — Telefon: 40-01 do 40-05. — Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. — Telefono: 4001-4005.

Abbonamenti: Mese Din 30; Estero, mese Din 50; Edizione domenica, anno Din 96; Estero Din 120. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni.

Filiali: Jesenice, Kranj, Novo mesto.

Italijansko vojno poročilo št. 337

Naše čete so pri Tobruku zasedle važno postojanko

Nekje v Italiji, 8. maja. Rj. Uradno poročilo št. 337 generalnega Štaba Italijanskih Vojnih Sil pravi:

V noči od 7. na 8. maj so oddelki nemškega letalskega zbora večkrat napadli pomorska in letalska oporišča na Malti ter povzročili požare, eksplozije in hudo poškodovali vojaške naprave.

V Cirenajki je bila na bojišču pri Tobruku zasedena važna postojanka. Boji, ki so se končali ugodno za nas, so bili vzhodno od Solluma. Letalski oddelki so znova bombardirali sovražne postojanke okoli Tobruka in so povzročili veliko škodo. Med zadnjim sovražnim poletom nad Tripolis je bilo eno angleško letalo sestreljeno v morje. Sestrelilo ga je naše protiletalsko topništvo. Posadka je bila zajeta.

V vzhodni Afriki delovanje topništva v odseku Alagi, Gala, Sidamo. V hudem boju, ki se je nadaljeval od 3. do 5. maja, je bil sovražnik večkrat odbit od naših čet in so bile njegove izgube obšutne.

Ob smrti sina maršala Badoglija

Rim, 8. maja. Rj. Maršal Italije Pietro Badoglio je ob smrti svojega sina prejel sožalne in bodrilne brzojavke od Kralja in Cesarja, od Kraljice in Cesarice, od Duceja, od Princa in Princeze Piemontske, od Princev Savojske hiše, Ministrstva, Senatorjev in Vojških in zasebnih Oblasti.

Kraljica in Cesarica vnovič obiskala ranjence

Rim, 8. maja. Nj. Vel. Kraljica in Cesarica je spet vse večerajšnje dopoldne posvetila ranjencem, ki leže v zdravilišču »Dobrega Pastirja«. Njen obisk je trajal celo tja do popoldne, ker si je Kraljica in Cesarica ogledala vse delovanje tamkajšnje bolnišnice.

Za vse tamkaj ležeče junaške bolnike in ranjence se je Visoka Gospa pristržno zanimala ter jim izkazovala materinsko nežnost.

Ko je Nj. Veličanstvo Kraljica in Cesarica odhajala, so se iz ust vseh ranjencev njej v čast dvigali klici zahvale in vdanosti.

Princezinja Piemontska med ranjenci

Firenze, 8. maja. Rj. Princeza Piemontska je davi obiskala bolnišnico Rdečega križa in sv. Marije ter se je ustavljala ob posteljah slehernega ranjenca in se je zelo živahno zanimala za razmere vojakov in njihovih družin. Obisk princeze je bil sprejet z največjo hvalečnostjo in je izzval pristržno navdušenje.

Dan Vojske in Imperija Spored vojaških slovesnosti v Ljubljani

Slovenski javnosti smo že sporočili, da bo v petek, 9. maja po stari šegi Italijanske Vojske tudi v Ljubljani slovesno obhajanje Dan Vojske in Imperija. Pred seboj imamo pester program velike vojaške Parade, kakršno bo Ljubljana prvič lahko gledala.

Pri Paradi bodo sodelovale italijanske čete iz Ljubljane in okolice vseh vrst orožja. Parada se bo začela ob pol desetih dopoldne. Že zgodaj zjutraj se bodo na Celovski cesti zbrali vsi vojaški oddelki iz mesta ter bližnje in daljnje okolice, z Vrhniko, Horjulo in drugod. Čete bodo stale na zahodni strani Celovške ceste.

Ob pol desetih pride pregledat razvrščene čete poveljnik II. armade, Ekselencija Ambrosio, kateri bo po pregledu stopil na tribuno, mimo katere se bodo v Parado razvrstile čete. Poleg poveljnika armade, Ekselencije Ambrosia, bo na tribuni zavzelo svoja mesta celotno poveljstvo Divizije Re. V mimohodu po Celovski in Bleiweisovi cesti bodo šle te čete po vrsti:

Spredaj bo korakala četa Kr. Karabinjerjev v stroju, za njimi pa pride prvi polk Sardinskih grenadirjev, nato 2. pehotni polk Re z rdečimi kravatami, 13. bataljon mošnjarjev kalibra 8, 11. bataljon rušilcev, planinska bataljona »Val Toce« in »Val Cenischia«, 3. planinski bataljon črnih sraj, bataljon ženijskih čet, 13. četa topov kalibra 47/32, tren 23. topničarskega polka »Re«, planinsko topništvo »Val d'Adige«, dve skupini 23. topničarskega polka »Re«, 11. skupina topničarjev Armadnega zbora, motorizirani

ženijski oddelki, kemična četa in še razne pomožne čete ter oddelki.

Prvi Grenadirski polk in drugi Pehotni polk bosta stopala v Paradi s svojima slavnicama zastavama, ki sta bili deležni že mnogo odlikovanj, in sicer: grenadirska zastava ima Vojni Red Savojske Hiše, dve zlati kolajni za vojaške vrline, dve srebrni in eno bronasto; zastava pehotnega polka pa ima križ Vojnega Reda Savojske Hiše, dve srebrni in tri bronaste kolajne.

Vojaške zastave pozdravljati je dolžnost!

Pred vladno palačo in pred vojaškimi poveljstvi vsak dan zjutraj od 7 dvigajo zastave, ob 7 zvečer pa jih snemajo. Vsakokrat je kratka slavnost, ki se je udeležuje častna straža. Straža pozdravlja z orožjem, trobentač pa zatrobi »Pozor«.

»Pozor« traja, dokler ni slavnost končana in vojak ne denejo pušk ob bok. Ves ta čas strogega vojaškega pozora morajo vsi tisti, kateri se te slovesnosti udeležujejo, pozdravljati zastavo. Vojaki pozdravljajo vojaško, drugi pa morajo izkazati čast zastavi bodisi z rimskim pozdravom ali pa s tem, da se odkrijejo. Odkriti morajo ostati toliko časa, dokler traja pozor.

Prav tako je dolžnost civilistov, da morajo pozdraviti zastavo bodisi z rimskim pozdravom bodisi, da se odkrijejo, kadar je oborožen vojaški oddelček nese s seboj pece, in sicer jo je treba pozdraviti tudi, če zastava ni razvita.

Reka — oporišče bodoče madžarske mornarice

Budimpešta, 8. maja. a. Madžarski poslanec Pandi je napisal v nekem budimpeštanskem dnevniku zanimiv članek, v katerem poudarja, da mora Madžarska nujno zgraditi trgovsko mornarico. Madžarska potrebuje — pravi omenjeni pisec — večje število velikih ladij bodisi zato, da si z njimi lahko preskrbi potrebne surovine, bodisi da zmanjša ogromne stroške, ki jih ima zaradi tega, ker mora najemati tuje ladje, končno pa tudi zato, da po končani vojni ne bo čutila prevelikega pomanjkanja ladij, ki bodo potrebne za obnovo prometa. Svoj članek poslanec Pandi končuje z zahtevom, da je treba na Madžarskem takoj začeti z graditvijo pomorskih ladij in sicer ne samo z zasebnim denarjem, pač pa predvsem z državnim. Ker Madžarska nima nikjer nobene morske obale, je čisto naravno, da bo bodoča madžarska mornarica imela za svoje pomorsko oporišče pristanišče na Reki.

Seja vlade pod Ducejevim vodstvom

Berlin, 8. maja. Rj. Vse opoldanske izdaje berlinskih dnevnikov objavljajo pod velikimi naslovi poročila o seji italijanske vlade, ki ob času, ko to poročamo, pod Ducejevim predsedstvom v palači Viminale, še traja.

Rim, 8. maja. Rj. Ministrski svet se je sestel dopoldne ob 10 pod Ducejevim predsedstvom. Ministrski svet je odobril sledeče uredbe, poleg drugih običajnega upravnega značaja:

Na predlog Duceja Fašizma, Predsednika vlade se izdaja ukrep, s katerim se razširjajo na državljane, ki so se v svojstvu enakih z vojniki udeleževali bojev v Španiji in na sorodnike tistih državljanov, ki so padli v zvezi s temi boji, vse prednosti, ki so bile priznane tistim, ki so se v enaki lastnosti udeleževali vojska v letih 1915 in 1918 ter tisti, ki je bila izdana za zasedbo imperija, prav tako pa tudi sorodnikom, ki so padli v teh vojskah.

Na predlog ministra, državnega tajnika za zunanje zadeve so bile odobrene nekatere odredbe različnega značaja.

Uradno poročilo navaja nato še razne odredbe, ki so bile sprejete v okviru notranjega ministrstva, ministrstva za italijansko Afriko, pravosodnega ministrstva in finančnega ministrstva.

Na seji vlade je bil med drugim odobren pravilnik društva »Prijatelji Japonske«. Društvo je bilo priznано kot koristna javna ustanova za razvoj kulturnih vezi med Japonsko

in Italijo. Sprejete so bile tri razne odredbe o splošni pomoči, povišane so bile kazni proti tistim, ki kršijo zakone o živilih in o trgovanju z njimi, prav tako so bile sprejete razne odredbe o preosnovi Italijanskega zavođa za nemške študije v Rimu. Določen je bil kredit v višini 100 milijonov lir za zgradbo ljudskih stanovanjskih hiš v rudarskih središčih v Istri in na Sardiniji. Poleg tega so določili kredit 50.000 milij. lir za zgradbo stanovanj rudarjem, ki delajo v rudnikih žvepla na Siciliji. Tudi proti kršiteljem zakona o tovarniških napravah in v poslovanju s surovinami so bile izdane razne odredbe. Izdane so bile še razne odredbe za povečanje proizvodnje železa in jekla za potrebe vojne.

Kako je Italijanska Vojska zasedla Ciklade

Na bojišču, 8. maja. Rj. (Posebni dopisnik Agencije Stefani poroča):

Italijanske oborožene čete, ki so zasedle skupino Cikladskih otokov, so z izredno hitrostjo in s popolnim uspehom izvedle svoje delo. Zvečer 3. maja je sprevod ladij z oboroženim spremstvom zapustil otok Ie z namenom, da izvede zasedbo. Na ladjah so bili oddelki pehote, topništva, mornarji in miličniki, kakor vedno, tudi tokrat v največji pripravljenosti. Ob zori je bil sprevod blizu otoka Amorgo, letala pa, so medtem opravljala potrebne izvidniške polete in metala letake prebivalstvu, naj se vda. Na letakih je tudi pisalo, da bodo spoštovane svoboščine in vse navade ter domače ustanove. Odpora ni bilo, ampak so naše čete slovesno sprejeli, opoldne pa je bila zasedba otoka že objavljena.

Popoldne 3. maja so čete zasedle otoka Anaf in Io, naslednje jutro pa otoka Nasos in Santorino. Tudi tod so letala najprej opravila izvidniške polete in metala letake in prebivalstvo je tudi na teh otokih naše čete sprejelo z največjo pristržnostjo.

Prav tako so čete zasedle tudi Siro, ki je najvažnejši otok med Cikladi. Vsa zasedba se je izvedla z največjo hitrostjo in s popolno urejenostjo, to pa zaradi odlične organizacije. Egejske oborožene sile, ki so se odlikovale v prav vseh letalskih in mornarskih dejanjih, ki so izvedle slavno dejanje pri Castellosi, so si nabrale novo slavo na svojih poti.

Papež sprejel 300 parov novoporočencev

Rim, 7. maja. Danes je papež v posebni avdienci sprejel 2000 oseb in 300 novoporočenih parov. Vsem je dal svoj apostolski blagoslov, in ko je odhajal iz dvorane, so mu navzočni navdušeno vzklikali.

General Cavallero na Cetinju

Cetinje, 8. maja. Rj. Načelnik generalnega Štaba Vrhovni Poveljnik Oboroženih Sil v Albaniji Cavallero je večeraj popoldne v spremstvu višjih častnikov in generala Ranza, ki je Poveljnik letalstva v Albaniji, prišel na Cetinje. Generala Cavallera je sprejel Civilni Komisar za Crno govo Mazolin in general Tuzzi, ki je bil Poveljnik Divizije »Messina«. General Cavallero je ostal na Cetinju nekaj ur in se je s Civilnim Komisarjem pogovarjal o novi organizaciji Crne gore. General Cavallero je tudi izkazal čast grobovom knezov vladarske družine Petrovič, in sicer v svetišču Sv. Petra in je obiskal kraljevsko palačo, kjer se je zlasti zanimal za zbirke pokojnega kralja Nikole. Med pozdravi kraljevih Oblasti je nadaljeval pot v Tirano.

Radijska postaja v Splitu je začela delovati 5. maja

Rim, 8. maja. Rj. Po odredbi Ministra za ljudsko prosveto in sodelovanju s kraljevim Vojškim Poveljstvom in s Visokim Komisaratom je radijska postaja v Splitu, kakor poprej ona v Ljubljani, začela s svojimi oddajami dne 5. maja. Od danes naprej bo radijska postaja v Splitu začela s svojimi dnevnimi radijskimi oddajami.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 7. maja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je danes izdalo tole poročilo:

Tudi zadnjo noč je nemško letalstvo z zelo močnimi oddelki bojnih letal hudo napadlo ladjedelnice, tovarne orožja in oskrbovališča v pristaniščih Clyde. Mnogo razdiralnih in zažigalnih bomb je zlasti v kraljih, kjer grade ladje okoli Glasgowna povzročilo nove hude razvaline. Drugi uspešni letalski napadi so bili namenjeni pristaniščim in ladjedelniškim napravam v Liverpoolu, New Castelu in Plymouthu, kakor tudi drugim pristaniščem ob južni in južnovzhodni angleški obali. Ko so naša bojna letala obstrlevala letališča v južnovzhodni Angliji, so zažigala tamkajšnje hangarje in zavetišča za moštvo ter na tleh uničila in poškodovala mnogo letal.

Na morju blizu Anglije je bila s tremi bombami v polno zadeta trgovska ladja, velika 10.000 ton. Lahko računamo, da je izgubljena. Prav tako je bila z bombami hudo poškodovana druga velika ladja.

Ko so nemška lovska letala napadla Anglijo in ko je sovražnik poskušal prileteti nad zasedeno ozemlje ter nad Nemški zaliv, je pri tem sovražnik

izgubil 7 lovskih in 2 bojni letali ter 6 zapornih balonov.

V Severni Afriki je bil spet s hudimi izgubami za sovražnika zavrnjen napad močnih angleških sil v Tobruku, kamor so vdrle nemške in italijanske čete.

Na Malti so nemška bojna letala večeraj napadla letališče v Lucu. V polno je bilo zadeto vzletišče, prostori okoli njega, hangarji in zavetišča. Nastalo je več hudih požarov. Ob nočnem napadu nemških bojnih in strmoglavskih letal na pristanišče La Valette so bile zlasti hudo prizadete ladjedelnice. Nemška lovska letala so nad mestom sestrelila tri angleška letala.

Preteklo noč je sovražnik s slabimi silami, da bi motil, napadel nekaj krajev v severozahodnem obalnem ozemlju, ne da bi bil pri tem dosegel kak uspeh. Vojne in vojaške škode ni napravil nobene.

Od 30. aprila do 6. maja je sovražnik izgubil vsega skupaj 55 letal, izmed katerih jih je bilo 30 sestreljenih v letalskih bojih, 19 od vojne mornarice, 4 od protiletalskega topništva, medtem ko so druga bila uničena na tleh. V istem času pa smo sami izgubili 33 letal

Grški vojaki se vračajo

Solon, 8. maja. Rj. Izvedelo se je, da se grški bojovniki v redu vračajo na svoje domove. Nemški častniki spremljajo grške ujetnike na njihovih potovanjih.

Trgovska pogodba med Turčijo in Nemčijo

Carigrad, 8. maja. Rj. Parlament je odobril novo trgovsko pogodbo med Turčijo in Nemčijo. Turčija bo v Nemčijo uvažala tobak, iz Nemčije pa bo dobivala industrijske proizvode. Zastopstvo nemških trgovcev je prišlo v Carigrad.

Praznik Device Orleanske v Franciji

Vichy, 8. maja. Rj. Maršal Petain je ukazal, da naj se dne 11. maja v vsej Franciji slovesno praznuje praznik sv. Ivane Orleanske.

Notranje presnavljanje med vojno — razvoj fašizma v Italiji

Po že omenjeni Volpejevi knjigi naj nadaljujemo, kako se je Italija med svetovno vojno notranje presnavljala ter kako je treba razumeti nastajanje italijanskega fašizma.

Sledili so meseci hudih meščanskih poročnih bolečin, kar na eni strani ni bilo dobro, ko bi bilo treba vsa srca združiti za doseg najvišjega narodnega cilja. Na drugi strani pa je bilo to vendarle prav, saj je vojna imela na sebi značaj prstovoljnosti, tedaj nekaj višjega in plemenitega, zaradi česar je nudila tudi možnost revolucije. Izsiljena zoper voljo socialistov in konservativcev, je ta vojna dobila docela protisocialistično in protikonservativno vsebino. Hudo je bil prizadet parlament, parlamentarizem in ves parlamentarni svet, ko so se ljudske množice odvrnile od njega h Kralju in Salandrovij vlad, zahtevajoč vojno. Vlada je sklenila vojno proti volji parlamenta. S tem je bila končana ena doba italijanskega življenja ter je vzšla druga, ki je bila docela drugačna in le do tujine, marveč tudi do notranjega življenja.

Tako je prišla vojna, ki je dvignila patriotične strasti, medtem ko je socialistična stranka še huje gnala svojo mednarodno politiko. Vojna je postala italijanski preporod in njegovi najboljši vidni junaki iz preteklosti so postali

njen simbol: Mazzini in Garibaldi. Vojna fronta je zbližala ljudi vseh stanov, meščane in proletarce, ljudi vseh socialnih slojev, ki so si do sedaj bili tuji. V krogu idealne narodne ideje so se nekako vtopili sloji in stranke. Izobraženo meščanstvo je začelo čutili delavskega vprašanja v zvezi z nastajajočo potrebo novega narodnega življenja. Na bojiščih je krvavela ne le sila ljudskih množic, temveč tudi sila posameznikov, poleg tega tudi sila malih in izbranih čet tistih drznih mož, ki so bili pripravljeni za vsako drzno dejanje. Tako je ta vojna v narodu budila zavest, koliko so vredne sile posameznikov in celih skupin. Istočasno pa se je premaknilo socialno ravnotežje. Nastala je nova socialna plast, ki je bila malo višja kakor delavska: strokovni delavci, rokodelci, ki so postali mali obrtniki, mali najemniki in koloni so postali posestniki ali vsaj večji najemniki. Vse te nove skupine so po vojni hotele dobiti v političnem redu svoj prostor. Upoštevati pa je tudi treba, da je država med vojno dobila mnogo nalog in pooblastil v gospodarskem življenju glede produkcije in trgovine. V tem je socialistična stranka, ki je sama sicer bila zoper vojno, videla v marsičem uresničenje svoje ideje. Na drugi strani pa je to spet povzročalo odpor zoper vsemočnejšo barokratično državo, iz česar je sledila zahteva,

naj bi se država po vojni preuredila na podlagi decentralizacije ter naj bi jo spajale bolj moralne sile.

Tako je ta vojna postala preskusni kamen stare vladajoče družbe, ki se je bila od začetka Združene Italije komaj kaj spremenila. — Te preskušnje pa stari sloj ni preстал. Stari sloj je v tej vojni bil prav za prav najbolj udarjen. Deloma je bil vzrok tega ta, da država za to orjaško nalogo vojaško in moralno ni bila dovolj pripravljena, deloma pa je bil vzrok v tem, da vladajoča družba ni bila sposobna prilagoditi svojega duha in sistema potrebam sodobnosti. Na eni strani je stala množica novih ljudi, ki jih je ustvarila vojna in jih okrepila ter trdo vzgojila. Na drugi strani pa je bila družba tistih političnih vodij vsak dan bolj utrujena in slabotnejša. Čeprav je že 50 let živela v nekakem trstu, ki je zdaj eni, zdaj drugi skupini zagotavljal vladno v državi. Nič manj ni padel parlamentarni sistem in njegova delavnost. Ta sistem je bil že s tem hudo prizadet, ko so prišli vojne od vlade proti parlamentu izsilili vojno ter jo naložili plašljivemu parlamentu. V starih letih vojne je ta bolečina postala še bolj ostra. Parlament se je shajal k svojemu zakonodajalnemu delovanju. Toda v njegovi sredi je bila včasih večna ali pa vsaj močna manjšina velika nasprotna vojne, katera je s svojim ravnanjem delala vladi več težav kakor olajšav, ki je v deželi povzročala več pohujšanj kakor pa ji dajala odporosti.

In to je ostalo tako do konca vojne, od leta 1915. do leta 1918.

Važna odredba Visokega Komisarja

Ekse. Visoki Komisar za Ljubljansko Pokrajino objavlja, da v Ljubljanski Pokrajini ne smejo krožiti v prometu bankovci Narodne banke bivše kraljevine Jugoslavije z nominalom nad 1000 dinarjev. Kdor bi take bankovce hranil, bo kaznovan. Prestopnike je treba naznaniti najbližjemu poveljstvu Kr. Karabinjerjev.

Visoki Komisar:
Emilio Grazioli.

Sveta vojska v Iraku

Ankara, 8. maja. Rj. Generalni konzul Iraka v Carigradu je objavil oklic za sveto vojno. Na oklicu je podpisanih 19 iraških znanstvenikov, večinoma intelektualcev iz Bagdada in drugih večjih središč Iraka. Oklic se obrača na vse Arabce in muslimane, da naj se združijo in pridružijo boju, ki ga je začel Irak proti angleškemu zatiranju, in sicer za svobodo in neodvisnost arabskega sveta.

Rim, 8. maja. Rj. Iz raznih virov prihajajo poročila, da se mnogo angleških ubežnikov in prostovoljcev iz Afganistana udeležuje arabskega upora proti zatiranju mohamedancev v Siriji in Transjordaniji. Prav tako prihajajo v Irak od povsod darila in podpore.

Beirut, 8. maja. Rj. Iraška vlada je egiptskemu veleposlaniku v Bagdadu dala odgovor na predlog za posredovanje med Anglijo in Irakom. Odgovor podčrtava, da so angleške čete napadle iraške oddelke in poudarja, da ne more nič več omajati prepričanja, da se mora boj nadaljevati do končne zmage. Iraška vlada izraža egipčanski vladi zahvalo za simpatijo, ki jo izraža do njene stvari.

Teheran, 8. maja. Rj. Vrhovno poveljstvo iraških oboroženih vojnih sil je objavilo uradno poročilo, ki pravi, da je bilo bombardiranje Habanieha, ki ga je izvedlo iraško topništvo, izredno uspešno. Tudi železniška proga in mnogo prevoznega gradiva je uničenega. Iraško letalstvo je v polno zadelo skladišča streliva.

Angleži pa so bombardirali iraško letališče Al Rasid, škoda pa je majhna. Pri Habaniehu je bilo sestreljenih osem angleških letal. Rezervisti so morali premagati ogromne težave, pa so vendarle prišli na svoja poveljstva. Zlasti v južnih krajih se iraška vojska v redu zbira. Pet angleških velikih prevoznih letal je skušalo izkrcati čete v bližini Habita, toda eno letalo so sestrelili in je padlo v plamenih na tla. V letalu je bilo 20 mož, ki pa so jih zajeli. Druga letala pa so se vrnila.

Angleži so 6. maja izgubili vsega 11 letal, in sicer 9 bombnikov in dve prevozniki letali, pet drugih letal pa je bilo hudo poškodovanih. Iraško letalstvo ni utrpelo nobenih izgub. Angleška letala so najprej metala sicer letake z grožnjami, zdaj pa mečejo letake z napačnimi obvestili, med drugim tudi izmišljeno uradno poročilo iz Bagdada. To poročilo pravi, da navzočnost angleških čet v ničemerni ogroza iraške neodvisnosti. Regent in predsednik vlade sta že nakazala velike darove za ranjence. Iz vseh strani države, pa tudi iz Sirije, prihajajo številna darila in denarni prispevki.

Macuoka grozi Združenim ameriškim državam

Tokio, 8. maja. b. Veliko pozornost je vzbudila izjava, ki jo je pred kratkim podal japonski zunanji minister Macuoka tujim časnikarjem in v kateri je poudaril, da bo Japonska v primeru, če bodo šle Združene ameriške države v vojno na strani velike Britanije, tudi morala prijeti za orožje in napasti Ameriko.

Amerika bo zaprla Panamski prekop za trgovske ladje

Tokio, 8. maja. a. List »Niči-Niči« poroča, da je neka paroplovna družba iz Osake dobila od svojega agenta iz San Franciscia obvestilo, da bodo Združene ameriške države v desetih dneh omejile trgovski promet skozi Panamski prekop, in sicer za nedoločen čas. Ta ukrep v resnici pomeni, da bo Panamski prekop sploh zaprt.

Ameriko zajema val svetovnega imperializma

Rim, 8. maja. Rj. Kakšno imperialistično razpoloženje vlada v Washingtonu, se najbolj jasno vidi iz govora, ki ga je imel senator Pepper, ki je zahteval, da naj ameriška vojska v sporazumu z angleško vojsko takoj zasede Islandijo, Cap Verdске otoke, Kanarske otoke, Singapur in Dakar. Senator Pepper je zahteval, da naj angleško in ameriško brodogradnja na Pacifiku skupno izvedela obkolitev Japonske. Ameriko zajema najbrž val svetovnega imperializma. Rooseveltova vrtoglavoost je zajela tisoče ameriških vodilnih osebnosti, ta nalezljiva bolezen pa se sedaj s pomočjo propagande razliva na ljudsko množico, ki se opira s snom o svetovni hegemoniji nad Evropo, Azijo, Afriko in nad ameriškim kontinentom ter nad angleškimi posestvi.

Newyork, 8. maja. Rj. Zvezna policija je v raznih predmestjih zaprla 130 nemških državljanzov, po zaslišanju pa so jih prepeljali na Ellis Island, kjer so jih predali oblastem za izselitev. Ti nemški državljani so bili poprej v službi raznih petrolejskih družb in so bili nato ob izbruhu vojne odpušteni.

Newyork, 8. maja. Rj. Stefani: Zvezna policija izrablja prožnost izseljenjskega zakona v Ameriki in kar naprej v množično zapira nemške državljane. 250 Nemcev so že aretirali, med temi pa tudi časnikarja Zappa in Tonna, ravnatelja in podravnatelja agencije Transocean, katerima očitajo, češ da sta v službi tuje propagande. Aretacija nemških časnikarjev je napravila velik vtis na domači tisk. Menijo da je položaj drugih italijanskih in nemških časnikarjev v nevarnosti.

Glavni državni tožilec Jackson, pristaš Roose-

Prometne zveze se bodo nujno uredile Prometni minister odšel v zasedeno ozemlje, da uredi celotni promet

Rim, 8. maja. Rj. Minister za promet je odšel v zasedeno ozemlje Kvarnera, Ljubljane, Dalmacije in Črne gore, in sicer skupno z generalnim ravnateljem starih upravnih vodstev, ki so pod njim, da bi se podrobno poučil o položaju železniškega prometa, avtomobilskih zvez in pomorskega prometa, prav tako pa tudi o poštinih, brzojavnih, telefonskih zvezah in o radiofoniji.

Potem ko je stopil v stik s civilnimi in vojaškimi oblastmi v raznih središčih, je podal navodila za organizacijo in sestavno delovanje raznih naprav.

Kar se tiče železniškega prometa, čigar razvoj bo postopno izpolnjen in razširjen, se lahko reče, da se že v redu razvija. Zlasti nujno pa

bodo popravili škodo, ki jo je napravila jugoslovanska vojska ob umiku na velikem viaduktu na progi Ljubljana—Postojna.

Potem ko je poskrbel, da naj ladje, ki so last jugoslovanskih lastnikov paroplovnih družb, takoj razobesijo italijansko zastavo, je minister odredil vse potrebno za obnovo paroplovnega prometa in za uvedbo novih zvez s Dalmacijo in za zveze med Dalmacijo in otoki, prav tako pa vse potrebno, kar se tiče prevoznih cen in oseba na ladjah.

Poleg tega je tudi podal navodila za takojšnjo uvedbo in obnovo poštinih in brzojavnih zvez v vseh krajih zasedenega ozemlja s pomočjo nujne izvedbe potrebnih del, da bi se omogočilo izvajanje službe. Pomanjkljive in težavne telefonske zveze bodo hitro uvedene v sestav in popolnoma izpolnjene, da bodo lahko zagotovile uspešne zveze med obema deloma.

Za avtobusni in avtomobilski promet, ki je bistvena sestavina za zveze z ozadjem, je minister odredil točne določbe, da naj se takoj obnove in povečajo že obstoječe proge in za uvedbo novih zveznih prog zaradi potreb, ki so nastale z italijanskim zasedbo. Prav tako bodo uvedene razne avtomobilske proge za prevoz raznega blaga, zlasti na poljedelskih proizvodov, in sicer točno po voznih redih, da bodo zagotovljene dostave pošilk v najkrajšem roku.

veltove politike, je izjavil, da bodo oblasti izdale nove odredbe proti zastopnikom tujih poročevalskih agencij. Jackson je opravičeval svoje ukrepe s smešnim izgovorom, češ da so Združene države v nevarnosti zaradi delovanja tujih državljanzov, ki so baje del pete kolone in ki po njegovem mnenju pripravljajo vdor v Ameriko.

Ameriški častniki prihajajo v Anglijo

Newyork, 8. maja. Rj. Ameriški parnik »Exeter«, ki je na poti v Lisbano, vozi s seboj tri višje in štiri nižje častnike ameriške vojske in ameriške mornarice, ki so na poti v London.

Angleški vandalizem v Ciren

Rim, 8. maja. Rj. Italijanski tisk objavlja zanimive fotografije o vandalizmu, ki so ga izvršile angleške čete, ko so uničile številne dragocene arheološke zbirke v muzeju v Ciren. Dnevnik podčrtava, da je bilo uničenih mnogo zbirk, ki so jih zbrali italijanski znanstveniki in arheologi v 25 letih pridnega iskanja po puščavskem pesku. Listi pravijo, da je vandalizem Angležev in Avstralcev zločin zoper civilizacijo. Dnevnik objavlja dolgo listo številnih umetnostnih del, kipov, napisov, vse pa so bila izrednega zgodovinskega pomena. Vse to pa uničili vojaki Njegovnega angleškega velikanstva.

občutkom odgovornosti spustila nemške ladje skozi Dardanele. Toda Churchill pravi, da turška vlada ni mogla delati drugače. Churchill zato zavrača črnogledost Lloydja Georgea, pri tem pa se čudi, da je tak govor izrekel mož, ki je bil na vodilnem mestu med zadnjo vojno. Toda tudi Lloyd George pravi, da mora kljub črnogledosti ohraniti zaupanje vladi, dasi upošteva udarce, ki jih je Anglija doživela na vseh bojiščih. Ob koncu je Churchill zahteval zaupnico in je poudaril, da naj se to zgodi tako, da priateljski narodi ne bi dvomili nad notranjo fronto v Angliji. Zlasti pa naj bi sovražnik ne dobil orožja, ki bi ga lahko izrabljali proti Angliji. Zato se naj razprava o položaju omeji na nainujnejše.

Za njim so govorili še razni poslanci, med njimi tudi bivši vojni minister Hore Belisha, nakar je bilo glasovanje, ki se je ugodno zaključilo.

Lizbona, 8. maja. Rj. V svojem govoru v spodnji zbornici je Churchill govoril tudi o bojih v Cirenai in je rekel, da so poraza na tem bojišču krive dezorganizacija angleških oklepniških oddelkov in tehnične vojaške napake. Churchill je rekel tudi, da je Anglija odločena braniti Tobruk in Kreto do skrajnosti brez misli na umik, ker gre za postojanke, ki imajo izreden strateški pomen. Churchill je potrdil, da bodo Egipt branili do skrajnosti z vsemi silami, s katerimi razpolaga imperij in se je opravičil, da ne more reči ničesar drugega, ker bi bilo to nevarno.

Ameriško orožje na 200 norveških trgovskih ladjah v angleški službi

Washington, 8. maja. a. Iz pooblaščenega vira se je zvedelo, da Združene ameriške države nameščajo na 200 norveških trgovskih ladjah, ki so v angleški službi, protiletalsko orožje in orožje za boj proti podmornicam. Norveške ladje, ki bodo v vojni poškodovane, bodo popravili v ameriških ladjedelnicah.

Italijanski časnikar popisuje svojo pot:

Od Subotice do Belgrada

Pogovor med patriarhom Gavrilom in princem Pavlom

V turinski »Stampi« popisuje njen posebni poročevalec Alfio Russo pod naslovom »Generali, pravoslavni popi in Zidje so prinesli Jugoslaviji nesrečo« svojo pot od Subotice do Belgrada.

Zivljenje v Belgradu se pričena razvijati. Ladje na Savi so polne ljudi, ki se vračajo. Okoli vil na Dedinju cvete spanski beg. Na trgih ni več služkinj s širokimi krili, ker so se že vrnilo domov v Slovenijo. Gospe morajo same nositi s trga.

V Belgrad sem prišel skozi Subotico, ki se zdaj imenuje Maria Teresiopol, in Novi Sad, ki se zdaj imenuje Ujvidek. Ti dve mesti nista mnogo trpeli od vojne. Srbi so vrgli v zrak most čez Donavo. Ko so prišli Madžari, jugoslovanskih polkov ni bilo več tukaj, ker so bili odšli proti Srbiji in Bosni. Ostali pa so četniki, ki pa so bili odkriti v nekaj dneh v svojih skrivališčih v kletih in podstrešjih ter bili ali pobiti ali ujeti. Zdaj je vsa zemlja zelena. Mir vlada nad pokrajino. Ves Srem je zelena preproga, v njej pa vasi Indijia, Stara Pazova, Nova Pazova, Batajnica. Toda to je že Hrvatska, vse hiše imajo nemške zastave. V Vojvodini in Sremu prebivajo mešani prebivalci: Madžari, Nemci, Hrvati in Srbi. Subotica in Novi Sad sta ogrska, Srbi so tamkaj le manjšina, ki se je v zadnjih 20 letih tamkaj naselila od drugod. Po sremskih vaseh prebivajo Hrvati in Nemci ter nekaj Srbov, toda vse prebivalstvo je mirno, ljudje, ki ljubijo svojo zemljo. Vsaka hiša z zastavo označuje svojo narodnost. Hiše brez zastav so srbske.

Nato popisuje poročevalec svojo pot v Belgrad. Razdejan je most čez Savo, katerega je nekdanji mejila Srbijo od Habsburškega cesarstva. Nemci so zgradili čez reko pontonski most. Nato popi-

suje tiste dni, ko je bil v Belgradu izvršen prevrat zoper pakt in princa Pavla ter pravi:

Zoper patriarha Gavriila bo moral biti proces, ker je prvi med krivci. Kak dan poprej se je patriarh pripeljal k princu Pavlu, kateri mu je prebral pogoje dunajskega pakta. Patriarh pa mu je visoko odgovoril, da je ta pakt izdajstvo in da pravoslavna cerkev rajši vidi vojno in revolucijo kakor pa, da bi bil ta pakt sprejet. Princ Pavle pa mu je odgovoril, da je tudi on bil anglofil, da je njegova žena grška princesa, toda vest mu velevala, vse storiti, da svoji deželi prihrani razdejanje. Princ Pavle je patriarhu povedal, da ne verjame v angleško pomoč in da bi Jugoslavija v enem tednu bila združljena. Nato je patriarh odšel k zarotnikom: generalu Simoviću in poveljniku letalstva generalu Mirkoviću. Nekaj dni nato je bil izvršen prevrat.

Poročevalec nato navaja, kaj nemške oblasti v Belgradu ukrepanje ter navaja imena srbske vlade, ki so jo Nemci postavili. Naglašja, da so to po večini moške, dr. Stojadinovičevega zaupanja, ter nato pripoveduje:

Stojadinovičev brat je spet dobil v svojo last list »Vreme«, ki bo izšel v nekaj dneh. Dr. Gregorčič je dobil v svojo last list »Pravdo«, ki je bila last bratov Sokičev, kateri so bili prodani Angležem, so pa bili naprodaj vsakomur, ki jih je hotel plačati.

Nemci so vzeli skupino mož, ki so prepričani o njihovi lojalnosti, ter jih postavili na odgovorna mesta. To ni vlada, kar so Nemci postavili, marveč ljudje, ki hočejo sodelovati pri preurejanju dežele.

Stari Lloyd George graja angleško vojno vodstvo

San Sebastian, 8. maja. Rj. Iz Londona prihajajo poročila, da je včeraj popoldne na seji o zaupnici vladi govoril tudi Lloyd George, ki je graja Edenovo redkobesednost in je govoril o politiki Španije, Turčije in Francije. Lloyd George je obsojal način, kako se je razvijala vojna v Grčiji, zlasti pa pri Bitolju in je nasvetoval, da naj si angleški imperij sestavi vojni svet štirih ali petih oseb, ki bo preučeval zlasti vse bojne načrte in podpiral koristno predsednika vlade pri njegovem delu. Lloyd George je zlasti obsojal, da se je angleška vojska razkosavala po načrtih, ki niso bili dovolj temeljito pripravljeni. Lloyd George priznava v svojem govoru celo vrsto porazov, ki jih je doživela Anglija in je apeliral na odpor Anglije, ki je v svoji zgodovini doživela hude poraze in je takih porazov angleška zgodovina polna. — Lloyd George je trdil, da sloni ves položaj na sposobnosti upirati se do tedaj, ko bo Amerika posegla v vojno in je izrazil upanje, da bo Amerika dala Angliji hitro več pomoči, kakor pa je to storila do sedaj.

Nazadnje je govoril Churchill, ki je rekel, da sedanji trenutek obvezuje zunanji ministri Edena, da v korist Anglije ne pove vsega. Churchill je zlasti poudarjal, da ni treba stavljati pik na i, zlasti pa ne razpravljati o tem, kaj se dogaja v Španiji, v Moskvi in v Vichyju. Pri tem je o francoski vladi govoril besede, ki pojasnjujejo zagrenjenost angleške vlade do bivše angleške zaveznice.

Lloyd George je izrekel čuden slavospev o Turčiji, ko jo je obdolžil, da je z nezadostnim

Ravnateljstvo IV. drž. moške real. gimnazije obvešča vse učence,

da se v petek, dne 9. t. m. zberejo ob pol osmih pred gimnazijo, odkoder bodo odšli pod vodstvom svojih profesorjev k proslavi Dneva Vojske in Imperija.

Rešen trpljenja in previda s tolažili svete vere nas je danes v 78. letu starosti za vedno zapustil naš nad vse ljubljani in skrbni soprog, oče, stari oče, stric in tati, gospod

Matej Josip Skubic

posestnik in gostilničar

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 10. maja, ob dveh popoldne na mestno pokopališče v Vojni vasi. Črnomelj, dne 8. maja 1941.

Zaljubljeni:

Marija Skubic, soproga; Jofe, Anton, Janko, sinovi; Marija por. Müller, Frančiška por. Lavric in Karolina, hčerke — ter ostalo sorodstvo.

Sodelovanje našega gasilstva z gasilci Tržaške province

Odkar stojita pred Mestnim domom dva lepa sanitetna avtomobila, je na Krekovem trgu vedno vse polno gledalcev in radovednežev. Mnogi od gledalcev se sprašujejo, kaj so možje, ki hodijo z našimi gasilci in reševalci skupaj in nosijo lepe rujavkasto zelene uniforme. So to gasilci in reševalci, ki so prišli iz Trsta in ki sodelujejo pri ljubljanski reševalni in gasilski službi.

Ze 13. aprila zjutraj je prišla edinica 14 mož pod vodstvom poveljnika gasilstva Tržaške province dr. inž. Conigija v Ljubljano. Dr. inž. Conigij je potem, ko je stopil v stik z našim gasilstvom, odstopal nazaj v Trst. Edinica je pod vodstvom gasilskega častnika ostala v Ljubljani, kamor je pripeljala tudi moderno gasilsko motorko, ki more načrpati v minuti 2000 litrov vode pod pritiskom 15 atmosfer. Na tej motoriki je še majhen črpalni agregat na bencinski pogon, montiran na dveh kolesih. Ta mala črpalka pa premore 600 litrov vode na minuto pod pritiskom 7—8 atmosfer. Tako je bila gasileka in reševalna služba v Ljubljani ojačena z opremo in možmi 78. gasilske čete, ki deluje v Tržaški provinci. Edinica tržaške čete lepo sodeluje z našim gasilstvom. Tako vidimo, da spremljajo tržaški gasilci reševalne avtomobile na njihovih vožnjah, v primeru požara pa so prav tako pripravljene, da takoj priskočijo na pomoč.

Ze takoj po prihodu edinice 78. gasilske čete, so njeni člani posegli v gašenje. Gorelo je namreč še veliko skladišče sene na Kodeljevem. Vsega skupaj je tam bilo zažganih od umikajočih se čet bivše jugoslovanske vojske okrog 40 vagonov sene. Naši

domači gasilci so že 11., 12. in 13. gasili požar in ga tudi ugasili ter tako obvarovali pred ognjem še drugih 40 vagonov sene, ki so bili prav tam spravljani v lesenih skladiščih. Popolnoma pa takega ognja ni bilo mogoče ugasiti, ker je bilo treba vse seno, ki je začelo goreti in ki je bilo pogaseno, temeljito razmetati. Tega dela pa domači gasilci sami niso mogli tako hitro opraviti in tudi ne 50 drugih delavcev, ki so bili samo zato najeti. Zato je v naslednjih dnevih še marsikje med kopami sene začelo goreti in so se tam izbruhli ognja ponavljali vse do 18. aprila, ko je bilo vse zažgano seno dokončno razmetano. Pri gašenju takih manjših požarov, kakor tudi pri razmetavanju sene so ves čas po svojem prihodu požitljivo pomagali v Ljubljano došli gasilci Tržaške province.

Edinica 78. gasilske čete iz Trsta je zelo dobro opremljena. Značilno je, da imajo njeni člani čepice, pa tudi rjave kape, ki so podobne kapam naših gasilcev. Njihove čelade so prav moderne in prav tako rujavke barve, kakor vsa uniforma. Moštvo edinice 78. gasilske čete v Ljubljani spi v Mestnem domu, kjer pa ne stanujejo več vsi, saj je posamezne gasilske straže edinica poslala še v Zalog in na Lavrovo. Tudi po drugih krajih, ki imajo domače gasilske čete, sodelujejo z domačim gasilstvom gasilci iz Trsta. Tako so prišle manjše skupine gasilcev Tržaške province že v Logatec, na Brezovico, na Vrhniko, Rakek itd. Na ta način bo mogoče izvesti točno sodelovanje in enotno organizacijo gasilstva, kar bo le v prid reševalni in gasilski službi pri nas.

Koledar

Petek, 9. maja: Gregor Nacijanski, škof in cerkveni učenik; Beat, spoznavalec; Herman, spoznavalec.

Sobota, 10. maja: Antonin, škof; oanez Avliški, spoznavalec; Blanda, sveta žena in mučenica.

Osebnosti

= Diplomiran je bil na filozofski fakulteti ljubljanskega vseučilišča g. Jože Peterlin, na pravni fakulteti pa g. Vida Tomšič roj. Bernot. — Iskreno čestitamo!

— Zaradi vojaških slavnosti, ki bodo v Ljubljani v petek, dne 9. maja od 9.30 do 13. bodo vozili opoldanski potniški vlaki: za Kranj z odhodom iz Ljubljane ob 11.50 in iz smeri Kranj s prihodom v Ljubljano ob 12.15 ter za Kamnik iz Ljubljane ob 11.10 in iz smeri Kamnik s prihodom v Ljubljano ob 13.15 — ta dan samo od odnosno do postaje Ljubljana-Siška.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16., 18. in 20. uri!

Velikasten pevski film nesmrtni Giuseppe Verdia

TRAVIATA z Mario Cebotari

Film je osremljen s hrvaškim besedilom

Kino Union, telefon 22-21

Življenje P. L. Calkowskega

Simfonija življenja

Zarah Leander, Hans Stüwe, Marika Rökk

Kino Matica, telefon 22-41

Danes

BENEŠKO DEKLE

Mario Ferrari, Juan de Landa, Pastora Pena, Carlo Nichi

Kino Sloga, telefon 27-30

— Italijanski filmi v ljubljanski pokrajini in Dalmaciji. Ustanova ENIC (Ente nazionale industrie cinematografiche) je takoj prve dni po zasedbi ozemlja bivše Jugoslavije, kolikor ga je prišlo pod Italijo, navezala z novim tržiščem italijanske filmske industrije. ENIC je že v stikih z zastopniki kinematografskih podjetij v Sloveniji in Dalmaciji in je računati s tem, da bodo kmalu predvajali italijanske filme v kinematografih vsega ozemlja bivše Jugoslavije, zasedene po italijanskih četah.

— Izpit po čl. 11 pravilnika in praktični izpit za otroške vrtnarice. Ravnateljstvo učiteljske šole v Ljubljani sporoča kandidatinjam, ki so se prijavile k izpitu po čl. 11. pravilnika za izobraževanje otroških vrtnaric kakor tudi onim, ki so se prijavile k praktičnemu izpitu za otroške vrtnarice, naj se vse zgledajo v ponedeljek, dne 12. maja ob 8 v ravnateljski pisarni, kjer bodo dobile nadaljnja navodila.

— Pokrajinski odbor Rdečega križa v Ljubljani, žigar proizvodni oddelček z vso požarovalnostjo opravlja svojo težko službo, prosi svoje pogrešanece za primerno uvidenost, ako rezultat poizvedb ni tako hiter, kakor si to interese želi. Navzile temu, da smo poslali svoje kurirje s številnimi vprašalnimi polami v vse bivše banovine, smo do danes prejeli zelo malo odgovorov, posebno glede pogrešanih vojaških oseb. Vzrok temu je, da je svojem navadno znano samo zadnje bivališče pogrešanca, ne more se pa ugotoviti, kam so odšli posamezne vojaške edinice, ker bivše jugoslovanske vojaške oblasti ne obstajajo več. Stori li smo zopet primerne korake, da dobimo zaželene podatke in upamo, da bomo kmalu lahko informirali svoje o rezultatu teh naših korakov. V kolikor ta naša poizvedovanja ne bi bila uspešna, se bomo potem Rdečega križa v Zenevi obrnili na pristojne organizacije v upoštevanje prihajajočih državah. Delo pa je dolgotrajno; zato še enkrat prosimo vse prizadete za potrpljenje.

— Tečaj nemščine se prične v torek, dne 13. maja. Začetni in nadaljevalni oddelki, posebni za konverzacijo. Informacije daje in sprejema prijave: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska c. 15. — Telefon 43-82. — Informacije tudi za tečaje italijanščine, ki so se že pričeli.

— Priporočamo vsem zainteresiranim uradom, trgovcem in obrtnikom nakup slik Nj. Vel. Kralja in Cesarja ter Nj. Ekselence Duceja iz zaloge knjigarne Kleinmayr & Bamberg, Ljubljana, Miklošičeva c. 16.

— Kdo kaj ve, o pogrešanem Pavlu Cerovac, ki je bil v službi pri finančni kontroli v Dolnem Milanovcu v Srbiji se naproša, da proti odškodnini sporoči na naslov: Cerovac Antonija, Ljubljana, Kobaridska 48-a.

— Naprosim vsakega, ki bi kaj vedel o zdravniku dr. Tonetu Novaku, ki je služil kaderski rok v Belgradu v glav. voj. bolnišnici in se po 3. aprilu ni več javil, naj poslošno ali ustno javi na naslov: Marija Novak, Rožna ul. 11-II. Stroški se povrnejo.

Ljubljana

Graditev mesarskih tržnic lepo napreduje

Odkar so pokrili nove mesarske tržnice, opazovalec na zunaj v dolgem nizu tržnic ne zapazi skoraj nobene spremembe. Vendar pa je v tem času bilo v mesarskih tržnicah marsikaj napravljene in kdor gre pogledat, se lahko sam prepriča, da ne bo treba več dolgo čakati, ko bodo tržnice dograjene. Tako so že skoraj v vseh tržnicah dograjene stopnice, ki vodijo v klet pod tržnico. Prav tako se bližajo koncu vsa številna in razmeroma zelo zamudna instalcijska dela, ki bi bila lahko že zaključena, če bi slučajno ne primanjkovalo nekaterih instalcijskih potrebščin. Prav zaradi teh so nekatere instalacije vodovodnega omrežja zastale. Dokončane pa so že instalacije, potrebne za telefonsko napeljavo, tako da manjkajo le še telefoni sami. Prav tako so že opravljene električne instalacije. Lepi križni oboki tržnic so že vsi ometani. Nekatere skupine tržnic so prav v zadnjih tednih začeli ometavati tudi na zunaj, s čimer bo zunanost tržnic dobila mnogo lepše lice. Veliko dela je dalo tudi vstavljanje okenskih in vrtnih okvirov iz umetnega kamna, ki so sedaj že vstavljeni prav povsod. Velika okna, ki gledajo iz tržnic na Ljubljano, dobivajo sedaj močne preklade iz umetnega kamna, ki jih ulivajo kar na mestu. Te preklade so med velikim polkrožnim okvirom zgoranje polovice okna in med tremi spodnjimi pravokotnimi okenskimi okviri. Te vodoravne preklade so izdelane kot nekakšna široka polica. Služila bo prav dobro za čiščenje zgornje polkrožne polovice oken. Snažilec bo lahko hodil po polici sem in tja in z lahkoto dosegel vse šipe v polkrožnem oknu. Leseni okviri za okna in vrata so že v delu in jih bodo v kratkem začeli vstavljati v okvire iz umetnega kamna. Obe stebrišči, ki ločita posamezne skupine tržnic, sta v surovem tudi že dograjeni. Sedaj jima gradijo leseno oostreže, ki bo nosilo prav malo položno in ravno streho iz pločevine. Ker je svet ob tržnicah in zlasti za semeniščem mnogo nižji kakor ob Zmajskem mostu in pri Kresiji, so začeli tudi že dovažati gruč in kameenje, ki ga naspajajo pred tržnicami. Nasuti bodo morali na najnižjem mestu okrog poldrug meter visoko plast. Če ne bo zastoja zaradi pomanjkanja instalcijskih potrebščin, bodo tržnice lahke že v nekaj mesecih izročene svojemu namenu.

1 Sobe in stanovanja za oficirje. Vse stranke, ki so sobe in stanovanja za oficirje že naznanile na magistratu in jih doslej še niso oddale, prosimo mestno poglavarstvo, naj oddane sobe in stanovanja takoj spet prijavijo v vložilcu, soba št. 1 v pritličju leve hiše mestnega magistrata. Posebno naj pa tudi tisti, ki doslej sploh še niso prijavili sob ali stanovanj, to čim prej storo, da bo ustrezno vsem oficirjem ter jim Ljubljana izkaže vso svojo gostoljubnost.

1 Umetnostna razstava Slovenskega lika. Kakor smo zvedeli, marljivo pripravljajo naši mladi slikarji in kiparji novo razstavo svojih del, ki bo v palači Bate v nekaj dneh odprta. Toplo pozdravljamo njihovo svežino in brezprimerno vedrost, da kljub danes tako težkim življenjskim razmeram ni klonila, ko so pripravljali svoja dela. Občinstvo na to prvo slovensko razstavo opozarjamo že danes, podrobno in v čas otvoritve objavimo pravočasno. Zelim mlademu, slovenskemu naraščanju pri tej priložnosti tudi primernih gmotnih uspehov.

1 Koncert violinista Uroša Prevorčka, ki je bil določen za petek 9. t. m., je preložen in se bo definitivno vršil v ponedeljek 12. t. m. ob 20 v veliki Filharmonični dvorani. Kupljene vstopnice ostanjejo v veljavi, predprodaja je v knjigarni Glasbene Matice.

1 Italijanski tečaj prireditelj v večernih urah Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani. Prijave v društveni pisarni, Gregorčičeva ulica 27, pritličje, med 8. in 14. uro.

1 Slovenski avtomobilski klub ima zopet svoje prostore. Zadnje čase, ko ljudje poizvedujejo po izgubljenih motornih vozilih, so zelo pogrešali lokal avtomobilskega kluba sredi mesta. Klub se je bil začasno preselil v Kotnikovo ulico, zdaj je pa odprl svojo pisarno z vzhodom s ceste, v Beethovnovi ulici 14. Pisarna je odprta od 9 do 12 in od 15 do 18. (Stara telefonska številka 4193). Zdaj bodo nadaljevali redno svoje delo, predvsem pa bodo se bomo posvetili iskanju pogrešanih vozil.

1 Dar Rdečemu križu v Ljubljani. Gospa Iva Žerjav, vdova po polkovniku, je darovala društvu Rdečega križa v Ljubljani. 100 din mesto cvetja na grob blagopokojne gospe Mice Pehani. Iskrena hvala.

1 Mojstre in vajence, učence strokovno nadaljevalnih šol, obveščamo, da zaradi državnega praznika »Dneva vojske« v petek, dne 9. maja, na ljubljanskih strokovnih nadaljevalnih šolah ni pouka.

1 Spremenljivo vreme. V ponedeljek in torek zjutraj je bila slana, pritiskal je mraz tako, da je

oba dneva bila jutranja toplota pod ničlo. V sredo se je vreme preobrnilo in je bila povsod jutranja toplota nad ničlo. Sprva je bilo lepo in toplo vreme, pozneje deževno. V četrtek zjutraj je v okolici zopet jutranja temperatura padla pod ničlo. Tako so na Posavju v četrtek zjutraj zaznamovali 10 C. Čez dan je bilo lepo, toda nekoliko hladno. Kmalu popoldne je nekaj minut deževalo. Najvišja temperatura je bila včeraj ob 14 zaznamovana na Posavju, namreč kar 20 stop. nad ničlo.

1 Zanimivosti z živilskega trga. Živilski trg je dnevno dobro preskrbljen z razno pomladansko zelenjavo. Vrtnarji prinašajo na trg sadike za glavno salato. Sopek je po 2 din. Mnogo je naprodaj različnih rož, ki pa po njih ni tako veliko povpraševanje, ko druga leta, kajti mnogi so grede za rože spremenili v njivice, kjer so nasadili fižol, krompir in druge stvari. Dalje in gomolji drugih rož so drugače precej dragi. Prostor za perutnino je zadnje čase slabo zaseden. Cene perutnine so splošno 70 do 80 din komad. Neka kmetica je v sredo zahtevala za lepo kokoš celo 86 din. Cene jajc so poskočile. Prodajalke zahtevajo 10 din za 6 jajc. Novi gorški krompir je sedaj že po 10 do 12 din kg, ko je bil pretekli teden še po 16 din. Na trgu je še vedno velika izbira jabolk. Cene so naslednje: jabolka I. vrste 14 din, II. vrste 10 do 12 din, III. vrste 8 do 10 din za kg. Izgledi za letošnje sadno letino so srednji. Slabo, večidel hladno vreme s slano je napravilo na sadju znatno škodo, posebno na češnjah in hruskah, ki so sprva bile v bujnem cvetju, toda slana jim je škodila. Suhe češnje so sedaj po 20—28 din kg.

1 Cene kuriv. Ljubljana je s kurivom še dobro preskrbljena. Cene so ostale še neizpremenjene. Tona premoga je 440 do 460 din. Trda (bukova) drva so 160 do 170, tudi 180 din kub. meter. Zagana bukova drva so po 190 din meter. Mehka drva (jelovina in smrekovina) so po 90 din meter.

1 Prodajalna mestne občine še vedno posluje. Zadnje dni se je zanimanje za prodajalne mestne občine nekoliko uneslo. Prodajalna namreč nekaj dni že ne prodaja več masti, po katero je doslej prišlo največ kupcev. Mast bo v prodajalni mestne občine spet naprodaj, vendar morajo kupci nekoliko počakati. Urediti je namreč treba vprašanje, kako naj za mesec maj kupci dobijo mast. Verjetno je, da jim jo bodo delili na nakaznice za moko, kakor doslej; ker pa nakaznice za mesec maj še ni, čaka tudi prodajalna z mastjo. V velikih množinah pa prodajajo še krompir, ki so ga v četrtek prodali nad 2000 kg. Tudi fižol gre hitro v denar. Prodali so ga v četrtek nad 700 kg. Kaše in ješenja sedaj ne prodajajo, ker ga je zmanjkalo. Mestna občina upa, da bo mogla dobiti tudi še nove zaloge kaše in ješenja, za katerima ljudje močno povprašujejo. Jajc seveda mestna prodajalna nima in jih zato tudi ne more prodajati.

1 Avto je podrl 41-letno Uršulo Margetič, ženo črkostavca iz Ljubljane. Ko je šla po Tržaški cesti in hotela z ene strani ceste na drugo, jo je opazil tovorni avto in podrl. Potočeno po vsem životu so prepeljali ljubljanski reševalci ponesrečenko v ljubljansko bolnišnico.

1 Še nekaj parcel za obdelovanje bo mestni gospodarski urad razdelil velikim revnejšim družinam, ker so jih dobrotniki revežev dali mestni občini na razpolago za oddajo manj premožnim slojem. Zemljišča leže ob Kobaridski in Likozarjevi ulici, ob Ruski cesti pri kolodvoru Šiška, v Kolesiji, ob Marmontovi ulici in ob poti na Rakovo jelšo. Interesenti naj se javijo v soboto 10. t. m. med 8. in 12. uro v sobi št. 23. mestnega gospodarskega urada v Beethovnovi ulici.

Gledališče

Drama: Začetek ob 19: Petek, 9. maja: zaprt. — Sobota, 10. maja: »Ugrabljenje Sabince«, Izven. Izredno znižane cene od 14 din navzdol. — Nedelja, 11. maja ob 15: »Šesto nadstropje«, Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Opera: Začetek ob 19: Četrtek, 8. maja: »Tri stare škatle«, Red. Četrtek. — Petek, 9. maja: zaprt.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murnar, Sv. Petra c. 78.

Poizvedovanja

Našla sem denarnico z denarjem. Naslov v upravi Slovenca

Novice iz Belgrada

Poveljstvo mesta Belgrada, ki ga ima poveljstvo nemške armade, sporoča, da od 6. maja dalje ne bo več izdajalo objav za gibanje po ulicah, ker je mesto sedaj že nanovo razdeljeno na sedem okrajev. Sedaj prvega okraja je v Ulici Kralja Petra 44, drugega v Ulici knežjine Ljubice 25-I, tretjega v palilski osnovni šoli, četrtega v Mišarski ulici nasproti policiji, petega v Ulici kraljice Natalije 92, šestega v Oblakovski 16 in sedmega v Ulici Janka Veselinovića 13. Meščanstvo dobi sedaj omenjene objave samo pri poveljstvih omenjenih okrajev.

Komisar za notranje zadeve Milan Acimovič je izdal naredbo, s katero je zavaroval vse stanovanjske najemnike, ki zaradi novih nastalih razmer ne morejo svojim gospodarjem več plačevati dogovorjenih najemnin. V primeru, če bi hišni gospodarji nastopili proti takim najemnikom, jih morajo v vsem štiti vse upravne oblasti.

Zaradi odločnih ukrepov, ki so jih izdale nemške oblasti ob sodelovanju sanitetnega oddelka belgrajske mestne občine, so epidemijo tifusa zatrli že v prvih začetkih. Pred javnimi ustanovami, ambulantami in otroškimi dispanzerji čakajo na vrsto še vedno dolge vrste mož, žena in otrok, ki jih brezplačno cepijo proti tej kužni bolezni. Šef sanitetske službe na občini je dr. Ramzin, ki strogo nadzoruje, da se vsi ljudje cepijo in da po določenem času na svojih vrstovih izkopljejo nove luknje za stranišča. Več lastnikov hiš in vrtov, ki tega niso hoteli storiti, so strogo kaznovani.

Glavna državna blagajna v finančnem ministru je posluje od 5. maja ter je pričela izplačevati plače državnemu uradstvu in vpokojencem. Zaradi nezadostnih finančnih sredstev izplačuje sedaj prejemke samo za prvo polovico meseca maja po tej razpodelitvi: a) neto prejemke aktivnih državnih uslužbencev, b) neto prejemke osebnih in družinskih upokojencev, pomoči, podpore, narodna priznanja in ostalo vsem, ki so jih dosedaj prejeli na tej blagajni, in c) neto prejemke državnih uslužbencev in upokojencev osebnih in družinskih z drugih področij. Glavna državna blagajna posluje v palači Poštne hranilnice.

Maksimirane cene. Poveljnik tretjega okraja v Belgradu je objavil naredbo o maksimiranju cen življenjskih potrebščin. Po tej naredbi, ki mora biti obojena povsod na tem mestu, je tudi prepovedano prodajati nemškimi vojakom meso, kruh, mast, maslo, mleko, sir in jajca. Cene življenjskih potrebščin so maksimirane takole: Beli kruh 5 din, mleko liter 5 din, kisló 1 kg 10 din, sir 16—26, maslo 50—60, jogurt 10, ementaler 40, trapist 36, govedina s kostmi 18, govedina brez kosti 22, teletina s kostmi 32, brez kosti

E. I. A. R. - Radio Lubiana

Radijski poslušalci, ki sledijo pouku italijanščine po radiu, se obveščajo, da bo v petek, dne 9. maja ob 19 predavatelj g. dr. Stanko Leben razlagal še besedilo, ki je bilo objavljeno za prvo predavanje dne 7. t. m.

36, jagnjetina 28—32, svinjetina s kostmi 22, brez kosti 26, suha slanina 40—44, surova slanina 26, salo 28, mast 26, safalada, debreciner in hrenovke 24, krvavice in jetrne klobase 16, šunka 50, nekuhana šunka 40, salama 60, letna salama 36, sveže klobase 18, suhe klobase 28, krompir 3.50—4, krompir mlad 8, čebula 3, česen 10, korenje 4, zelena 1 kg 3 din, sopek po 1 din, limone 1—1.50. Več prodajalcev, ki se niso držali maksimiranih cen, so zaprli.

Zaradi preskrbe meščanstva s hrano bo mestna občina belgrajska in kratkem na več mestih odprla svoje prodajalnice.

Trgovsko sodišče v Belgradu je pričelo zopet posloovati dne 5. maja.

Državna Hipotekarna banka je pričela normalno posloovati ter izplačuje hranilne vloge po naslednji skali: do 3000 din v celoti, od 3000 do 25.000 po 2000 mesečno, od 25.000—50.000 po 3000 mesečno, od 50.000—100.000 po 3500 mesečno, od 100.000—250.000 po 4000 mesečno, od 250.000 dalje pa po 5000 din mesečno. Štanje vlog računajo na dan 6. aprila 1941.

Na belgrajski postaji so za pošto palačo uredili nov dohod za potnike, ki potujejo v Srbijo. V bližini novega dohoda je tudi v majhnem posloju uradništvu postaje ter tri blagajne za izdajanje vozniških listov.

Pomanjkanje kruha. Zadnje dni je bilo v Belgradu pomanjkanje kruha. Zaradi tega je občina pozvala prebivalstvo, naj z njim varčuje in ga ne kupuje in tudi ne troši preko svojih potreb, ki jih bo treba še precej reducirati.

Drobne iz Spodnje Štajerske

Štajersko kmetijsko združenstvo. Kakor znano, je bila pred dvema letoma v Mariboru ustanovljena Osrednja kmetijska zadruga, v kateri je bilo včlanjenih v zadnjem času 45 kmetijskih zadrug iz vse Spodnje Štajerske. Osrednji kmetijski zdruzi ne nemeke oblasti postavile komisarja v osebi poslovede Zveze spodnjestajskih kmetijskih zadrug v Gradcu g. Schachingerja Leopolda. Pod njegovim nadzorstvom in vodstvom bo osrednja kmetijska zadruga pod imenom »Geschäftsstelle für Genossenschaftswesen in Marburg« nadaljevala s svojim delom v prid kmetiskemu stanu na Spodnjem Štajerskem. Verjetno je, da bo del zadrug, ki so doslej bile članice osrednje zadruge v Mariboru, posloval pod nadzorstvom zadruge centrale v Celovcu. Govori se tudi, da bodo kmetijske konzumne zadruge prenehale s svojim delom.

Novo vodstvo Mestnih podjetij v Mariboru. Za vodjo mestnih podjetij v Mariboru je bil imenovan Roman Pelikan iz Maribora. Vodstvo električnega podjetja, plinarne in vodovoda je prevzel inž. Scherer, ki je bil rojen v Švici in je zadnja leta imel v Mariboru zastopstvo »Elinar«.

Vodstvo mestne občine v Mariboru imata poleg političnega komisarja dr. Knausa iz Gradca Mariborčana dr. Badl in dr. Holzer.

Razlika med cigaro in cigareto

Razlika med cigareto in cigaro ni samo v velikosti in okusu. Kakor pišejo zdravniki, je glavna razlika med cigaro in cigareto v količini nikotina, ki pride v kadičevo telo. Cigarete, ki jih samo kadimo in ne vdihavamo dima, pušajo v telesu okoli dva odstotka nikotina, če pa dim vdihavamo, ostane v telesu 20 do 40 odstotkov nikotina. Pri cigarah razlika med zgolj kajenjem in vdihavanjem ni prav nič važna. Največ nikotina vsebuje »čike«, nepokajeni del cigare. Od prve tretjine cigare ne pride v človeško telo prav nič nikotina, pri cigaretah pa je dolžina pokajene cigarete brez pomena. Nikotina je prav toliko v prednjem delu cigarete kakor v »čiku«. Vlažna cigareta, ki jo počasi kadimo, je lažja kakor suha cigareta, vlažna cigara pa je težja kakor suha. Čemu in od kod te razlike? Vzrok je v tem, ker delajo cigarete iz »kislega« tobaka, cigare pa iz alkalnega tobaka.

Temu je pa teknilo

Valencija, 8. maja. V Algeirasu je nedavno umrl neki akrobat Carlos Garcia, ki je bil znan z imenom »valencijski fakir«. Umrl je zaradi hudih ran v želodcu. Garcia je imes zares prečuden tek. V neki restavraciji je pogoltnil najprej razbit kozarec, nato gramofonsko ploščo, dalje tri škatlice vžgalice, električno žarnico, pa je nato še nastopil na odru in izvajal jako težke akrobacije. Vendar mu je po predstavi le postalo slabo, zgrudil se je in odpeljal so ga na kliniko. Med operacijo je umrl. Seveda se zdravniki niso čudili njegovi smrti, ko so našli taka čudovita »jedila« v želodcu.

Da je

ASPIRIN
originalen

zajamčuje vtisnjeni »Bayer«-jev križ. Aspirin je učinkovit, neškodljiv in se dobi v vseh lekarnah.

© 1941 Bayer AG, Leverkusen, Germany

KULTURNI OBZORNIK

Shakespeare: »Komedijska zmešnjav«

V torek, dne 6. maja je bila v Drami premiera Shakespeareove veseligrice »Komedijska zmešnjav«.

Čprav smo že večkrat poudarili potrebo, naj bi dramski spored poleg novejših del obsegal slej ko prej tudi klasične stvaritve, smo vendarle mnenja, da je troje Shakespeareovih del v isti sezoni morebiti preveč in da utegne tak izbor na marsikoga vplivati prenežno. Podobna je sicer, da so delo, ki smo ga v zadnjih dvajsetih letih že nekajkrat videli, zopet priklicale na oder izredne razmere, in glede na to izboru ne ugovarjamo. Prav verjetno je, da bo »Komedijska zmešnjav«, ki spada med najzabavnejše Shakespeareove igre, kljub poznemu času privlačila v gledališče mnogo občinstva.

»Komedijska zmešnjav« je eno izmed prvih Shakespeareovih del in se motivno opira na klasično literaturo, ki je bila vobče ideal humanističnih pesnikov. Zgodba pričujoče veseligrice, ki se zapleta na osnovi zamenjave zaradi podobnosti dveh parov dvojkov, ima svoj očitljivi vzor v »Dvojkah« (Menaechni) rimskega pisatelja Plavta, ki pa je na »Komedijsko zmešnjavo« vplival deloma tudi s svojo igro »Amphitruo«, odkoder je prevzel motiv ljubezenske zamenjave. Avtor tega prav nič ne zakriva, saj so bile podobne predelave znanih motivov v književnosti običajne že, odkar pameti svet. Shakespeare je ostal zvest vzoru antičnega ustvarjanja, ki je rado kopičilo motive enega k drugemu, celo v tem, da je možnost vedno novih zapletljivejših povečal, ko nam je namesto enega predstavljal kar dva para dvojkov. Že s tem je avtor pokazal mnogo osebne iznajdljivosti: še posebej pa je svojsko angleškega genija prišla do izraza v dejstvu, da Shakespeare tudi v tem svojem najbolj norčevem delu ne zataji tistega svojega pesniškega duha, ki objema tragiko in komiko življenja hkrati ter tako kljub burki ne ostaja v okviru gole zabavnosti, ampak nam preko nje tolmači neki globlji življenjski smisel.

Zgodba pričujoče veseligrice se začne prav za prav tragično. Egeon, trgovec iz Sirakuze, je izgubil ženo ter oba sinova-dvojčka, od katerih pa ima sleherni pri sebi tudi služabnika, ki sta prav tako dvojčka. Iščoč izgubljeno družino je prišel v sovražno mesto Efez in bi moral zato umreti, kajti nikogar ni, da bi plačal zamjato visoko globo, odkupnino od smrti. Po tem tragičnem uvodnem akordu pa se igra nenadoma preokrene tako, da sledi vrsta zabavnih in celo burkastih prizorov, ki izvirajo iz podobnosti obeh parov dvojkov in ki predstavljajo prav bogato komiko položajev, katere učinkovitost še posebej poudarjajo posrečene in duhovite besedne igre. Ko pisatelj na ta način pritira burko do skrajnih meja farse, pa se zgodba nenadoma razplete in nesrečni oče najde ženo in sinova in ta dva prav tako kakor njuna služabnika doživita po begajočem slepilu zunanega dvojnističnega osrečujočega slast bratstva. Ta prav tako pesniški kakor blažili sklepni akord razlije toplu luč tudi preko prvotnega tragičnega občutja in kakor v pravljici opozori gledalca, ki se sprida veselih norčij in smešnih položajev skorajda že pozablja na resnobo življenja, da je smešnost pogosto samo sestra bridkosti in da tudi iz največje nesreče še vodijo pota v srečo in odrešenje. To je globoka pesniška misel, ki tej duhovito zgrajeni veseligrice zagotavlja poleg gledališke vrednosti tudi življenjsko pomembnost.

Igro je režiral g. Josip Sest, ki je tako postavil pričujoče Shakespeareovo delo že v tretje na slovenski oder. Poleg posrečenega stiliziranja prizorišča, ki po eni strani skuša ohraniti tehniko nekdanjega shakespeareanskega odra, medtem ko po drugi strani stremi po sodobni dekorativnosti, je treba omeniti zlasti ustrezajočo brzino tudi v menjavanju posameznih prizorov kakor tudi v igranju samem. Ker so odpadli odmore razen pred zadnjo sliko, ki predstavlja preobrat v zgodbi, bi marsikdo le stežka opazil, da ima igra v resnici pet dejanj, tako se je vse zložilo v nepretrgano celoto. K temu so pripomogli tudi igralci, ki so vsak po svojih močeh podprli to prizadevanje po enotnosti sloga in igranja. Kljub temu bi ugovarjali pretiranemu poudarjanju burkastega elementa, ki je mesto-

ma vendar uhaljal izven okvira estetske dopustnosti.

Kar zadeva razdelitev vloge, je bila igra zanimiva zlasti zaradi nekaterih novih zasedb in prezasedb. Na novo nastopajo v igri g. Levjar, Sever, Milčinski, Presetnik ter g. M. Boltarjeva in Levjarjeva; nekoliko manjše število igralcev je v primeri z zadnjo uprizoritvijo ugodno zamenjalo vloge, približno tretjina vlog je ostala v dosedanjih zasedbi, a samo dva igralca (Gregorin, Lipah) sodelujeta že od začetka pri vseh treh uprizoritvah v šestovi režiji v istih vlogah. Središče igre sta oba para dvojkov, ki so ju z veliko živahnostjo podali gg.: Jerman Kralj (Antifolus), Sever in Milčinski (Dromia). Črte, s katerimi je vsakdo izmed njih rahlo označil razliko značij, niso motile osnovne simetrije obeh dvojic. Individualno je v igri najmočnejše poudarjen oče, ki mu je dal g. Skrbinek posebno izrazite poteze v bridkosti preizkušnega moža. Trdno je bil postavljen tudi Levjarjev vojvoda, v katerem je pisatelj ustvaril zanj celo značilno podobo; neizprosne varuha postave in ljudomilga vladarja (prim. Romeo in Julija!). Dve preizkušeni vloge v tej uprizoritvi sta zlati Angelo in trgovec Antonio; prvega je podal g. Gregorin z južnjaško vedrostjo, drugega g. Lipah z ostrino poslovnega človeka. Ustrezajoča sta bila tudi oba ostala trgovca gg. Bratina in Drenovec. Posebno vlogo imajo v tej komediji zmešnjav nekatere ženske osebe, tako zlasti Adriana in Luciana, ki ju igrala g. M. Danilova in Levjarjeva prav živahno in slikovito, ter krčmarica ga. Gabrijelečeva. Popolno nasprotje teh veselih žena je opatica, izgubljena in spet najdena Egeonova žena; ga. Boltarjeva je pokazala to podobo predvsem v njeni ženskosti. Omeniti moramo še mirnega ječarja g. Potokarja, burkastega šomastra in zagovornika Ščipa, ki ga zopet igra g. Peček, ter sluga g. Presetnika. Poleg teh nastopajo v pisani igri še sodni sluga, stražarji, redovnice, rabelji in vojaki.

»Komedijska zmešnjav« je delo, ki lahko zadovolji vsakogar: tistega, ki išče v gledališču oddiha in pozabe življenja, a tudi onega, ki mu gre predvsem za lepoto in odrešujočo misel. Posebej naj opozorim na lepi Zupančičev pre-

vod, ki se kar iskri od sočnih primer in duhovitih besednih iger. Prva predstava je bila zelo dobro obiskana in občinstvo je z zanimanjem sledilo živahni in zabavni igri. F. Vodnik.

Izseljenska čitanka

Tik pred Veliko nočjo je izšla pri Mladinski založbi v Ljubljani Čitanka o slovenskih izseljencih, ki jo je predvsem slovenski mladini priredil Jože Premrov (180 strani, cena 30 din.). V Uvodu pravi prireditelj, da je že več let gojil tiho željo, da bi dal mladini v roke primerno knjigo, ki bi jo seznanjala z našo krvjo v širokem svetu, in ki bi nudila snov za razna predavanja, tečaje ter prireditve ob izseljenskem dnevu, ter se zahvaljuje za podatke predvsem tako tragično umrlemu izseljenskem duhovniku v Argentini Jožetu Kastelcu.

Prvi članek je napisal Jože Premrov sam ter podal v toplih obrisih razpoloženje Slovencev v Ameriki, Holandiji, Westfaliji itd. ter delo za te dalnje izseljence v domovini, ki so ga do sedaj opravljale razne izseljenske družbe. Po odlomku iz Zupančičeve Dume, velike pesmi slovenskega izseljstva, sledi poročila o našem življu v Severni Ameriki, njihovo organizacijsko delo, pa tudi kulturno, versko in pa prosvetno. Nato opis Kanade in Argentine. Tu je priobčen članek pokojnega Kastelca, s katerim postavlja spomenik neznanim priseljencem. Zanimiva je izseljenska pogodbica (str. 68—69). Objavljenih je tudi več člankov iz Kastelčeve še ne objavljene studije Slovencev in Argentina (Buenos Aireska glavna pošta, Rio de la Plata, itd.). Nato sledi opis Brazilije in naših izseljencev, Urugvaj, Slovencev v Egiptu, Avstraliji, Belgiji, Holandiji, Nemčiji, Franciji, s čemer je zaključen opis držav z našimi izseljenci. Nato Premrov prikazuje naše verske in narodne voditelje izseljencev in lepem članku. — Nato sledi nekakšna izseljenska čitanka s prispevki izseljencev samih (pesmi Ivana Zornana, glavnega slovenskega ameriškega pesnika) ter tudi domačih pisateljev (Meško, Stanek, Poldi, Kunčič, Neubauer, Gorenjko, Vovk, Samec) ter tudi dramski prizor urednika samega »Krik iz tučine«. Z reklamo, ki visi na prtu neke slovenske družine v Belgiji:

»Več je vredna domača gruda,
kot na tujem zlata ruda«

se zaključuje ta lepa čitanka o slovenskih izseljencih, ki jo krasi tudi mnogo ilustracij. Vsek Slovencem se bo rad poučil iz nje o stanju Slovencev križem sveta, na vseh kontinentih, posebno pa naj sega po njej naša mladina, kateri je namenjena in ki jo je tako potrebna. td

Beneške drobnarije

O velikih umetniških krasotah starega zgodovinskega lagunskega mesta je bilo že toliko napisano, da bi človek brez dvoma prekasno prišel, če bi hotel napisati še kaj takega. Toda kolikorkrat si v Benetkah, odkriješ tu in tam še zmeraj kaj novega, bodi zgodovinskega bodi umetniškega. V naslednjih besedah bi pokazali na nekaj stvari, ki jih ni v Baedekerju, pa so vendar takega pomena, da spadajo k celotni sliki Benetk.

Golobje s trga svetega Marka

Dozdeva se, da v teh časih le ni toliko tujih popotnikov na tem trgu, kot jih je bilo sicer, toda jate golobov so še iste, kakor v prejšnjih letih. Ne moreš storiti niti koraka, pa te že obdajajo svetlosive živalce z vso prijaznostjo in tudi nadležnostjo. Če pa kdo strese nekaj koruznih zrn, pa radostno prifrlokejo z vseh strani skupaj, se ti usedajo na roke in na rame in zadovoljno gruljo in mrmrarje. Že je tukaj tudi priložnostni fotograf, ki ves dan preži na stranke in se naglo prilapi k tebi, ti pove nekaj laskavih besed, spravi skupaj dame in gospode in pritiskne aparat, da imaš spominsko sliko. Kakor bi trenil, že stojiš na zgodovinskem kraju na sliki. Dozdeva se, kakor da bi ti zvit fotografiji le zato imeli golobe okrog sebe, da bi si s tem kaj prislužili in bi po svoje pripomogli k posebni čudovitosti Markovega mesta.

Vendar so te jate golobov še iz dni stare republike. Vselej se je dolž z vsem svojim spremstvom na cvetno nedeljo po službi božji podal na balkon državne palače ob strani Piazzette, da bi gledal kako duhovščina Markove cerkve troši z altana bronastih konj ubogim golobom kruhke in druga živila za bodoče praznike. Golobom so na noge privezali papirnatne ovire, da ne bi mogli tako hitro leteti. Vendar se je marsikateremu golobu posrečilo, da je ušel rokam in se rešil na eno izmed bližnjih streh. Ti ubežniki so predhodniki današnjih jat golobov, ki jih še zmeraj od dveh popoldne krmijo, kakor bi jim bilo to v oporoki določeno.

Preselitev Giorgioneja

Če človek danes prehodi prve dvorane krasne galeidije Akademije in stopi v znano dvorano, kjer so ljubezne Bellinijeve alčice, zagleda skozi vrata sosedne dvorane srednje veliko sliko, ki jo vidiš upodobljeno v vseh umetniško-zgodovinskih priročnikih knjižicah in ki je do nedavnega ni mogel videti skoraj noben obiskovalec Benetk. To je Giorgionejeva tako imenovana »Družina« ali »Adrast in Hypsipile« ali »Pred nevihto«, kakor se zdaj imenuje; ta slika je bila sicer v Palazzo Giovannelli.

Človek, ki se malo spozna na umetnostno zgodovino, se bo čudil, da je italijanska država plačala za to majhno pastelno sliko knezu Giovannelliju nekaj milijonov lir, da je ne bi knez spravil v inozemstvo. Toda poznavalec italijanskega umetniškega razvoja ve, da je Giorgione nastopil v umetnosti novo pot, ki jo je v slikarstvu 16. stoletja delj časa čutili in ki odmeva še v Tizianu, Schiavoneju, Corfianiju in drugih. Nežni sanjavi lirčni nadih, ki preveva vse slike Giorgionejeve, kar občutno živi v ljudeh in v nastrojenju nevihte te slike. Pripomniti bi le še to glede na veliko vrednost, s katero je italijanska država upoštevala to sliko, da so takrat, ko so sliko pripeljali na razstavo v London, imeli za to sliko posebno vojno ladjo.

Giustina Rossi

Kdor krene z Markovega trga v živahno Mercerijsko, opazi na prvi hiši na levi doprni kip ženke s težkim kamnitim vrčem v rokah. Spodaj je letnica 1310. Dasi je ta spomenik dozdevno tako neznačen, pa nam vendar govori o velikem dogodku stare republike.

Leta 1298 se je končal tako imenovani »Veliki svet«, ki je bil merodajna plemiška vladna oblast v starih Benetkah in v katerega pozneje ni bil nihče več sprejet. Patriciji, ki so se zdaj čutili izločene od vsakega vplivanja, so postali nejevoljni in nastale so prekucije. Leta 1310 je nastal puč. Ko so uporniki z različnih strani korakali proti Markovemu trgu, se je zgodilo, da je gospa

Giustina Rossi, ki je postala radovedna, čemu ves ta hrup, odhitela k oknu in je pri tem prevrnila kamnitni vrč na ulico. Ta je zadel nosilca zastave tako, da je bil na mestu mrtve. To hudo znamenje pa je osupnilo uporne čete, tako da so se razšli in je vlada zadržala upor, čigar voditelj je bil Tiepolo, ki so ga pregnali v Dalmacijo. Giustina Rossi, ki je nehote ubila nosilca zastave, je prežela v last hišo Mercerie do svoje smrti, in mimo tega so ji tudi dovolili, da je na vsako obletnico, to je 15. junija, smela skozi okno izobesiti rdečo zastavo umorjenega zastavonoše. Na ta dogodek spominja kamnitna doprsna ženska soha z vrčem v rokah.

Marcantonio Bragadino

Če stopimo v prostorno dominikansko cerkev San Giovanni e Paoli, opazimo nedaleč od vhoda na desni strani nagrobnik vojskovodje Bragadine in nad spomenikom že obledelo stensko sliko, ki predstavlja mučenje nekega človeka. Ta slika na presno nas spominja pretresljivega dogodka iz dolgih turških vojsk, v katerih so se morale Benetke nekoč boriti za svoja posestva. Sultan Selim II. je hotel Benečanom ugrabiti otok Ciper. Benetke so zamaš iskale zavezništvo. Po dvehletnih bojih so Turki ugrabili ves otok, razen trdnjave Famagosta, ki se je pa morala pozneje prav tako vdati. Posledica pod poveljstvom hrabrega Bragadina se je leto dni hrabro upirala in se je vdala le s pogojem, da sme moštvo prosto oditi. Toda Benečani niso šli v svobodo, ampak so jih Turki vse do kraja pobili. Ko v Cipru Turki niso držali pogodbe, se je Bragadino pritožil pri poveljniku Mustafi. Ta je povabil Bragadina na razgovor. Poveljnik je šel v spremstvu nekaj svojih prijateljev in 40 moč k Mustafi. A že čez nekaj besed so Turki Benečane pobili. Bragadino so odgnali na glavni trg mesta, ga privezali k stebri in mu med grohotom Turkov snemali kožo, tako da je v strašnih bolečinah umrl. Sledenjo kožo, ki so jo dolgo časa v Carigradu kazali, so kasneje proti odkupnini izročili svojem hrabrega vojskovodje in so jo pokopali v cerkvi dominikancev v Benetkah. Tako stojiš globoko presunjen pri tem nagrobniku in se spominjaš tistih etrašnih časov, ko so se mogle dogajati take grozote.

»Pax tibi, Marce Evangeliste!«

Pod krasnim gotiskim vhodom v dožvo palačo nad Porto della Carta stoji ponosni Markov lev z evangelijsko knjigo v šapah. Pred njim kleči dož. Na odprti strani knjige bereš zgornje besede: »Pax tibi, Marce Evangeliste!« — »Mir s teboj, evangelist Marko.« Na razglednicah, navadnih obeskijh itd. povsod iste besede. Ta mirovni pozdrav je brez drugega razumljiv. Ker je napisan na strani te knjige, bi človek dejal, da izvira iz Markovega evangelijskega, kjer ga je zamaš iskal. Pač pa izhajajo te besede iz neke stare beneške legende. Ondi je zapisano: »Tam, kjer stoji zdaj cerkev San Francesco della Vigna, je baje prenočil sveti Marko, ko je potoval iz Ogleja v Rim. V sanjah pa se mu je prikazal angel, ki ga je pozdravil z gornjimi besedami: »Pax tibi!« Na tistem kraju je v je nastarnejši dobi republike stala cerkev, ki so jo kasneje podrli. Na mestu neke druge velike cerkve v bližini pa je Palladio sezidal sedanjo cerkev San Francesco (1568—1572).

Pri odhodu iz tega čarobnega mesta ob morju eta ti duša in srce polna umetniških krasot in živahnosti sedanjih dni na Markovem trgu, na Lidu in povsod. Ob slovesu se v duhu kar zahvališ Italiji Mussolinija, ki skrbno čuva vse, kar je dragocenega starega in lepega in modro veže z vsem dobrim novim in modernim. Po obisku v tem prekasnem mestu si duševno obogatel in nikdar več ne moreš pozabiti krasot, ki si jih bil tu deležen.

Finski nikolaj za Nemčijo in SSSR

Kakor poročajo iz Helsinkov, so finski rudniki za nikelj močno pospešili proizvodnjo. Mero-dajni krogi so dali namreč na razpolago vsa potrebna sredstva, da se lahko pomnoži in pospeši pridobivanje niklja v Petsamu. Dolej je — sicer le samo formalno — pripadala lastnina teh

Plazovi

Vsako pomlad se zgodi, da se v gorah odtrga plazovi, ki vlečejo s seboj skalovje, ki naglo drlejo po snežiščih, ki se korak za korakom povečajo z novim snegom in narastejo v velikansko gmoto, ki bobneče besni čez previse in slednjič strmoglavi v dolino in pokoplje vse pod seboj. Plaz je največkratnejši izraz tistega mogočnega prirodnega zakona, ki vse, kar drči in pada, z vso silovitostjo in naglico potegne v globino in ki v sleherni minuti postotero neizgledno.

Ta plaz, ki se po njem majhen kos gružča spremeni v vse uničujoči plaz, nam marsikaj pojasni in človeškemu življenju in v zgodovini narodov. Če opazujemo ljudi krog sebe glede na njihov življenjski razvoj, zasledimo številne primere plazovom podobnih nezdov. Kak človek se je dal zajeti po neki nevarni zamisli; vidimo, kako ga se misli vrtijo krog sebe, kako je brez moči sprčo njih. Čeprav sliši še toliko dobrohotnih nasvetov in čeprav si je že desetkrat razbil glavo ob trdih ovirah: vse je zamaš, notranji plaz ga poriva na poti pogubljenja dalje, dokler ga nekega dne ne trešči v prepad.

Sleherna huda strast se razvija po zakonih plazov: skozi vseda človeka se vali dalje, se vali skozi tiho domovanje njegovih misli, skozi cvetoči vrt njegovega čustvovanja, skozi zelenice njive njegovega hotenja in poteptá s svojimi divje topotajočimi nogami vse in potegne vse v svoj umazani vrtinec in divja dalje v globino, pustivši za seboj samo opustošenje. Hudo je, če vidiš človeka, ki se takole pogreza. Pa se vendarle taka usoda ponavlja tisoč in tisočkrat, največkrat v pomladanski dobi življenja, ko so duševne trate še tako rahle in sprejemljive za vse misli in čustva.

Ali pa ne narašča tudi dobro po istem zakonu plazov? Nikakor! Vse, kar je dobro, je navezano na zakon počasne rasti, ki vlada vsej živi prirodi. Le poglej, kako se zrnce težavno prireje skozi prst, da pride na dan! Kako se mora rastlina hip za hipom boriti z vročino in mrazom, s sušo in dežjem in se upirati sovražnikom, da utegne živeti, da si zavaruje cvetove, da dozori v sad. Tu ni nobenih divjih skokov, marveč je le skromno, trudapolno, vztrajno delo in potrpljenje. In to je tudi zakon vsega dobrega v človeku. Kaka slaba misel si v hipu osvoji dušo, kaka plemenita misel pa se mora boriti z nami po tedne in leta dolgo, da se nas more polastiti. Sicer tudi dobro delo vpliva v neskončne dalje, vendar ne z vihravostjo plazov. Zakaž, vse, kar je dobrega, mora doživeti povsod ovire, ki jih ne more s silo premagati.

Ne daj, da bi se zlo v tebi spremenilo v plaz, da te ne bo nekoč z vso svojo silovitostjo pomendralo!

Prvo letalo je sestavil Italijan

Narodna knjižnica v Parizu je pred nedavnim dobila pisma nekega Des Noyersa, ki je bil tajnik Marije Gonzaga. Iz teh pisem se da razbrati, da je bilo sestavljeno prvo letalo leta 1648, na poljskem dvoru pod kraljem Ladislavom, sestavil pa ga je Italijan Buratini.

Buratinijevo letalo je bilo dolgo štiri čevlje in z njim se je lahko vzdignil 4 metre visoko. Pozneje ga je Buratini še izboljšal, ker je dobil od kralja Ladislava 500 dukatov podpore. Iz nekih drugih zapiskov so zvedeli, kako je bilo to letalo zgrajeno. V neki nemški knjigi je namreč tudi napisano, da je zgradil Italijan Buratini, ki je bil na dvoru poljskega kralja Ladislava, letalo, s katerim so se lahko vzdignili trije ljudje v zrak. Des Noyers imenuje to prvo letalo »Dragon volante«. Letalo je bilo amfibično to je, lahko se je gibalo v zraku in v vodi, kakor čoln. Na nesrečo je prvi konstruktor letal s smrtjo kralja Ladislava izgubil svojega dobrotnika in je moral prenehati z nadaljnjimi poskusi.

Seznam tujih konj

ki se nahajajo na ozemlju občine Horjul

Ravnorib Janec, Zaklanec 7: konj, bram, zvezda, desna gornja stara bela lisa, obe zadnji nogi malo bel 170/150, star 8—12 let, Velik konj. Gorenjski voz z vojnicami. Brez žiga.

Zvoček Matevž, Podolnica 31: konj, teman bram, zvezda, na gobcu mala bela lisa, desna zadnja noga nad bledjo malo bela, 160/170, 7 let star. Gorenjski voz z vojnicami. Brez žiga.

Pišek Pavel, Zakaž 6: konj, črna barve, mala zvezda, 10 let star, 150/190 — žig št. 473.

Slovač Jožef, Vrzdencec 5: konj, bram, zvezda, na gobcu mala bela lisa, 151/160 star do 10 let, žig 642.

Vrhovec Janec, Zakaž 17: konj, teman bram, tenka lisa, zadnja desna noga v bledjo malo bela, na desni strani zadnje noge v kolenu sop belih dlak. Star nad 30 let. Brez žiga.

Tome Jožef, Lenso brdo 7: konj, bram, zvezda, obe zadnji nogi v bledjo malo bel, 156/170, star 5 let, na gobcu mala bela lisa, brez žiga.

Janka Anton, Lenso brdo 8: kobila, fuksa, tenka lisa, za desnim plečim sop belih dlak, 156/164. Star 10 let, žig št. 76.

Sečnik Janko, Samatorica 6: konj, bram, 159/166, star 8 let, brez žiga.

Skof Andrej, Vrzdencec 39: kobila, brama, obe zadnji nogi visoko beli, dolga lisa, 5 let stara, 150/160, žig št. 590.

Skof Andrej, Vrzdencec 30: konj, fuks, tenka lisa, zadnja desna noga v bledjo amio bela, 12 let star, 140/158 — brez žiga.

Stanovnik Franc, Vrzdencec 28: kobila, brama, 152/166, zadnja leva noga v bledjo malo bela, na pravih mala goba, stara 7 let, žig št. 3.

Trček Franc, Horjul 46: konj, zvezda, bram, 153/172, star do 10 let, leva zadnja od bledja do kolena malo zatekla, vidno je, da je imel v grlvi številko. Brez žiga.

Petrovič Janec, Vrzdencec 30: kobila, črna, zvezda, 156/163, stara nad 10 let, žig št. 140.

Vrhovec Gasper, Horjul 43: konj, šmol (muhači zelenko), star nad 10 let, 160/170 — brez žiga.

Urbančič Jožef, Podolnica 7: konj, bram, tenka lisa, desna zadnja noga v bledjo malo bela, 160/176, 4 leta star žig št. 6011.

Zvoček Miha, Podolnica 14: kobila, rjava (temna fuksa), zvezda, tenka lisa, 150/170, stara 7 let, žig št. 30.

Prošnik Helena, Horjul 31: konj, fuks, zvezda, na hrstu ima sop belih dlak, 151/170, 8 let star, žig 648.

Marolt Franc, Horjul 31: vol, lenno rdeč, rop in po krizu bel, star 4 do 5 let, težak 500 kr, brez žiga.

Zalaznik Janec, Zaklanec 18: vol, bela barva, kovan na vse štiri noge, narejen nagnjene roge, star 4 do 5 let, težak 700 kr, zastrljena črna M.

rudnikov nekemu anglo-kanadskemu trustu; sedaj je določeno, da dobi od pridobitelja niklja Nemčija 60%, Sovjetska zveza pa 40%.

Gospodarstvo

Orna zemlja v Ljubljanski pokrajini

Okraji, ki tvorijo Ljubljansko pokrajino, so pretežno kmetijski okraji. To nam dokazuje statistika poklicne razdelitve prebivalstva, kajti pretežno večina prebivalstva je zaposlena v kmetijstvu, le Ljubljana tvori izjemo.

Za kmetijsko delo so na razpolago znatne površine, ki pa se bodo še povečale zaradi sedanjih naporov prebivalstva, da se obdeli čimveč zemlje, kar spremljajo s polnim razumevanjem tudi italijanska oblastva. V tem smislu je tudi Eksc. Visoki Komisar pred dnevi naročil županom Ljubljanske pokrajine, da skrbje za to, da bo obdelan vsak kosček zemlje. Za obdelavo imamo dovolj zemlje na razpolago. Kmetijska statistika iz leta 1939 kaže naslednje podatke za naslednje okraje (prva številka se nanaša na skupno površino okraja, druga obsega vso kmetijsko zemljo, t. j. orno zemljo, vrtove, livade, pašnike, vinograde in sadovnjake, dočim naveda tretja številka samo orno zemljo, in sicer ono, kjer so posejane žitarice, industrijske rastline, povrtninski posevki in krmlila).

	Vsa površina	kmetijska površina	orna zemlja
Ljubljana	96.128	53.368	19.363
Logatec	60.621	30.039	7.340
Novo mesto	92.731	46.743	20.018
Kočevje	106.467	65.858	11.415
Crnomelj	58.588	44.379	11.239
Litija	71.478	31.295	13.587
Krško	74.771	34.164	17.027

Te površine so navedene v hektarjih. Kažejo pa te številke, da ima največ orne zemlje novomeški okraj, za njim pa ljubljanska okolica. Tudi južni in zahodni del krškega okraja imata mnogo orne zemlje. Slabše stoji glede orne zemlje okraji Logatec, Kočevje in Crnomelj, kjer pa lesno gospodarstvo daje veliko zaslužka, dočim v Beli Krajini dajejo še zaslužka vinogradi. V okraju Crnomelj znaša površina vinogradov nad 2000 ha.

Vožnja v dalmatinsko pomlad

Trojica poti je, ki vodijo k biserom Jadranskega morja in vse tri poti so enako zanimive. Vkrcaš se na ladjo v Benetkah ali na Sušaku in se z ladjo odpelješ — ta pot je pač najlepša! — mimo Crikvenice, Novija, Senja, Raba in Šibenika v staro pristaniško mesto Split, ki je nekdanji Spalato in tvori vhod v dalmatinsko rivijero. Ali pa se s Sušaka pelješ z avtobusom po nešteti ovinkih in višavah po kraškem svetu v Split. Ali pa se pelješ z vlakom iz Karlovca proti Splitu.

Split, dalmatinska luka

Sonce stoji na višku in pred nami se razpre gorovje in iz dalje, globoko pod nami, se nam zasvetli modro obzorje: Jadransko morje. Proga se nagne v ozko dolino, v zalivu so ladje, ondi kipijo k nebu dimniki in žerjavi in iz globeli se prikaže vitek, romanski zvonik-campanile. Peljemo se skozi predmestje, kjer so same nove vile in skupine hiš, in potem obstanemo v Splitu, v najvažnejši luki Dalmacije. Nedaleč od tu je bila v davni dobi Rimljanov Salona, ki je bila takrat bogato in cvetoče trgovsko mesto, odkoder so vodile v tri smeri dobre ceste v vzhodne pokrajine države. Dandanašnji je Salona pogosto »mesto« ruševin, čigar ostanki, templji, trgi in gledališča vzradostijo prijatelje davnih dob, a sedanjí Solin je le majhno, tiho naselje brez pomena. A Split, ki je bil v nekdanji Jugoslaviji dobi večje zaledje, se bo v sedanjí italijanski državi glede na prometno politiko šele pravilno razvil in bo šele potem utegnil izpolniti vse dobrine, ki mu jih nujno njegova lega. Zda nima Split razen ene same železniške proge nobene pomembnejše zveze z zaledjem in razvoj mesta trpi zaradi ožine življenjskega prostora in nerodovitnosti tal, in zato je treba najpotrebnejša vsakdanja živila dovažati iz daljnih krajev.

Stari Split — Spalato — leži tako rekoč v ruševinah neke druge, večje preteklosti. Na tem mestu je dal konec 3. stoletja cesar Dioklecijan, ki je bil po rodu Dalmatince, sezidati palačo, ki je bila po zgledu rimskih taborišč sezidana četrkotno in je bila spričo napadov jako utrjena. Ta velikanska stavba, ki je merila 200 m podolgem in v širjavi, je bila zgrajena v poznorimskem slogu, in mnogi preostanki pričajo o bogastvu in smislu za umetnost njenega zgraditelja. Kakor v starorimskih delih mesta, je tudi tu zanimivo videti, kako so se potomci rimske dobe naselili v

junaških ruševinah iz preteklosti. Več ko 3000 ljudi biva zdaj med zidovjem nekdanje Dioklecijanove palače. V ozkih ulicah vidiš povsod ostanke starih zidov in dvoran. Tu so vzdali kapitole v hišne stene, ondi pa služijo razpadli stebri za stopnice ali križe v oknih. Splitška stolnica je bila nekoč mavzolej. Staroveški stebri krasijo notranjost in prekrasen peristil je na mestu predvežja. Tu sem so se bili naselili prebivalci iz Salone, ko so bežali pred Avari v strašnih nemirih kasnejšega preseljevanja narodov in tukaj še dandanašnji domujejo potomci tistih praprebivalcev in pa slovanski priseljenci, ki so šele kasneje zavzeli deželo. Novemu Splitu je postala obleka pretesna, saj se hoče širiti na vse strani. Pristanišče in dolgi pomoli in obrežje in skladišča so dokaz, da biva v Splitu marljivo, gospodarsko uspešno delujoče ljudstvo.

Dubrovnik

Na našem parniku je mnogo ljudi, saj je zdaj pravi letni čas za potovanje po Dalmaciji. Neskončno lepa je vožnja med tisoči otočkov te obale, mimo prastarih pristaniških mestec in kljubovalnim stolpi in slikovitimi cerkvami. Tu je Hvar, glavno mesto istoimenskega otoka. Mestece je res majhno, a čedno in ima neverjetno ozke ulice in neverjetno veliko število cerkva, (5) in še dva samostana. Zgoraj na slemenu otoškega hriba je stara trdnjava še iz španskih časov, ki je kljubovala Turkom in ki še dandanašnji razprostira svoje roke nad mestom, ko da bi ga hotela prižeti nase. In takšni so vsi ti domači, mirni kotički ob sinjem dalmatinskem jugu, tako Omiš, Makarska, Korčula, ki jih vidimo na svoji poti in ki nas vabijo v goste. Dokler se potem v dalji ne pojavi Dubrovnik med visokimi vrati otokov.

Sonce in mir! V tem zalivu je milina z otoka Madeira, je sočnata bohotnost Taormine, je južno življenje in vrvenje kakor kje ob Sredozemskem morju. Mesto, ki se stiska tu med mogočnimi stolpi, je kakor živa priča iz tistih dni, ko je bil Dubrovnik edino mesto ob Jadranu, ki je tekmovalo z Benetkami. Mnogo viharjev je hrumelo čez te trdnjave, čez te mile bregove in živahno množico ljudi. Pa se je vse ohranilo do teh dni, ko je Oborožena Sila Italije sprejela v svoje roke tudi Dubrovnik, ki je kot druge Benetke najprivlačnejše obmorsko mesto na Jadranskem jugu.

Nekaj ur v Veroni

V Veroni sem šel najprej v San Zeno, pa nisem našel svetnika nič več izpostavljenega in sem zvedel, da so ga dali spet v njegov sarkofag. Pred sedem in dvajsetimi leti je bilo drugače, takrat se je svetil sredi cerkve iz visoke, steklene krste, in človek je kar pozabil, da je to le mrtvo truplo. Zlata nalitnica je bila namesto obraza, oblačilo je bilo iz skrlatate svile, na glavi se je lesketala mitra. Nisem šel nizdol v njegovo grobnico, ampak sem zato tem delj obstal zunaj pred velikimi vrati. Spet me je nekam svojsko razveselilo, da sem mogel pozdraviti Velikega Teodorika, ki mogočno jezdi na svojem spomeniku.

Četrto stoletje je minilo od tistega mojega prvega obiska. Blagor tistemu, ki je v tistih letih, ko mu duša hrepeni po osvobojenju, ko ni ne prestat ne premladi! Nemara ni bilo nikdar tako potrebno ko zdaj obiskati tuje narode, da čim bolj spoznaš svoj lastni narod. V kovčegu pustim rdečo vezanega svetovalca-Baedekerja, naj le ostane v njem, dokler bom hodil po krajih, ki sem jih bil že nekoč videl! Ali naj med citronovimi gozdiči in stari katedralami vitkam nos v knjigo, namesto, da bi sledil tihe znake, ki radi vodijo samotarja?

Kakor kažipoti mu pozdravljajo Dantejevi stih, ki so tu in tam vklesani v marmorne table na vogalih hišah. Tudi pocestnega meteža nas obvaruje drzni duh jasnovideca in koj se zavem, da sem otrok tistih dežel, ki nikdar ne zaidejo. Med kratko vožnjo s tramvajem sem ostal zunaj na ploščadi. Pa se je voznik napol okrenil in mi brez besede vzel palico iz roke. Menil sem, da je prepovedano imeti palico v tramvaju. Vendar jo je uporabil le za to, da je dal z njo po prstih nekaterim paglavcem, ki so se bili zunaj obesili na voz. Paglavci so spustili roke in se prekucnili na tlak. Voznik, ves čas smehljajoč se, mi je vrnil palico in vozil z isto naglico dalje. Kak na fant bi si polomil kosti in rebra, Italijančku pa se ne zgodi nič hudega!

Na »Trgu gospodove«, kjer stoji Dantejev spomenik in kjer je kavarna njegovega imena, sem prebil vse pozno popoldne. V oboknih oknih neke palače so videti lestenci, na zidu spoznam reliefno podobo neke živali, ki v njeni razpadlini ždi golobje. Čim kdo nasuje zrnje, se koj spusti nizdol. Visoko zgoraj krožijo postolke, ki bivajo v Lambertijevem stolpu. Nekaj časa je bil trg povsem prazen, nato se je neki fant drzno pripeljal kar sredi med skupino kramljarjoh žensk. Pa se ni nobena razburila; razmeknile so se, si otrsle prah z obleke in govoreče dalje, so šle naprej po svoji poti. Mlad zakonški par je prihajal proti visokim vratom, ki vodijo na Piazza Erbe. Žena je imela desnico v levici moža. V prosti roki je držal mož otroka v naročju, ki je od veselja bral z nožicami. Pri tem mu je padel rdeči čevlček na tla. Pa tega ni opazil, kakor tudi starši ne. Čevlček je obležal na cesti. Pobrál sem ga in stekel za družinico, a ga nisem mogel koj dati nazaj, zakaj prav tedaj je skozi ista vrata in z godbo prikorakala fašistična mladina in me je odločila od družine, ki je bila že izginila na Piazza Erbe. Krog Dantejevega spomenika se je zbrala množica ljudi in roke vseh so se dvignile v pozdrav zastavi. Spreved je bil jako dolg. Nato sem šel iskat tistega očeta, toda v Italiji je mnogo očetov, ki nosijo v naročju svoje bambine in ga nisem več našel.

Vzdolž brega reke Adije sem zagledal rumeno cerkev, ki je njen nizki, široki in lepo predrti zvonik že od daleč viden. To je bila cerkev San Stefano, ki je ena najstarejših italijanskih katedral. Čeprav je bilo že pozno, sem stopil vanjo. Nobenega človeka ni bilo več v njej, a kmalu je po stopnicah, na levi kora, v siju večne luči, prišel blede fantič, ki se je naslonil na stebel in se je poln pričakovanja zazrl vame. Brez dvoma mi je hotel razkazati cerkev, vendar se mi ni upal približati. Vprašal sem ga nekaj, pa je koj začel živahno predavati, kar se ni zdelo prav nič naučeno. Kakor da bi bil tedaj on zraven, mi je začel govoriti o kralju Teodoriku, ki je bil nekoč razrušil cerkev. Ker se pa nisem kar nič zamudil, je začel glasneje pripovedovati, saj je bržkone mislil, da ga nisem razumel. »Distrutto! Distrutto!« je vpil, da je kar odmevalo od sten in je pri tem s kretnjami kazal na razdiranje in je s pestmi tolkel po tleh. Ko je opazil, da razumem, se je zadovoljno smehljaj.

V nepokriti kripti, v katero vodi le nekaj stopnic, sem začel predvsem omalovaževati nove stebre spričo starih, in deček je bil poln zaničevanja, ko je izrekel moderno in ves obraz mu je zasijal, če je o kaki stvari povedal, da je »antico«.

Ko sem odšel iz cerkve, se je bilo že znočilo. Prišedši v svoj hotel in v sobo, sem začutil v žepu še oni čevlček. Na vsak način ga bom jutri nesel na policijo. Sicer je čevlček iz cenenegega blaga, pa je lične oblike in na vrhu ima sličico.

Medtem ko sem slonel na vratih in zamažal, so mi mahoma ugasnile vse slike, ki sem jih bil videl čez dan. Ena sama stvar mi je oživela v duši in to je bila siva lesena plastika, ki stoji v lepem starem »Musco civico«. Ta stvar je nekakšna narodna umetnost in že precej poškodovana. Velika, sedeča ženska ima manjšo žensko na desnem kolenu, ta pa ima na svojem kolenu otroka. Medtem ko imajo vse druge podobe in kipi kak podpis, ga ta skupina nima. Pa je to prav za prav dobro. Saj, čeprav je povedal paznik, da je to Sveta Ana, pa je vendarle velika mati, ki ima manjšo mater na kolenskih večno brez imena. Zadaj za njo, so nevidno še neštete matere, vsa nebesa so jih polna in sleheri otrok bo imel kmalu novega otročička. Koliko miru ti daje taka podoba!

Toda človek sedanjih časov noče mirovati. In kakor begunci spet napadajo domačo žival dalje, ki se hoče odpočiti in ki mora z njimi v neznane dalje, ki jih še sami ne poznajo, tako podimo svojo lastno dušo zmeraj dalje in dalje, čim bi se rada odpočila ob kakli lepi podobi in se zamislila. Bržkone upamo, da bo slednjič prišla na kako skrivno sled, ki vodi v kako novo svobodo. Pa pozabljamo, da moramo iti za njo, kamorkoli že, pa bodi v lastno nesrečo.

(H. Carossa.)

Italija je dala Nemčiji največjo pomoč

Budimpešta, 8. maja. a. Vojaški kritik lista »Pester Lloyd« poudarja v pomembnem članku, da je vsa Madžarska z najiskrenjšim veseljem sprejela izraze zahvale, ki jih je voditelj Nemčije naslovil na zavezništvo Italijo. S svojim vsto-

Nekaj o Iraku in njegovem petroleju

Irak je država, ki leži med Turčijo, Iranom (Perzijo) Ibn Saudovo Arabijo, Transjordanijo in Palestino in Sirijo. Irak je znan po obilnih petrolejskih vrelcih. Meri 370.000 kvadratnih kilometrov ter ima okoli 3 milijone prebivalcev. V iraški državi žive plemena Arabcev, Kurdev, Turkov in Armencev. Glavno mesto Iraka je Bagdad, ki ima 287.000 prebivalcev, Kerkela 65.000 prebivalcev, petrolejski mesti Mossul in Basra pa imata vsako okoli 60.000 prebivalcev. Največji reki, ki tečeta po iraškem ozemlju sta Evfrat in Tigris.

Drugi del naše lekcije bo, mislite, manj prijeten. Sklanjanje — brrr! Potolajim vas: Italijan sploh ne sklanja. Pred samostalnikom postavlja predloge in z njimi izraža razna razmerja, kakor mi s skloni in še več. Zaradi lastne udobnosti si bomo to zabeležili v obliki naše »sklanjatve« — a samo s štirimi skloni.

Prvi in četrti sklon sta si enaka. Drugi sklon (rodilnik) tvori Italijan s predlogom DI, tretjega (dajalnik) pa s predlogom A. Na primer:

- sklon (imenovalnik): Francesco ha un libro — (Francesco = Francésko; Francé ima knjigo)
- sklon (rodilnik): Il libro di Francesco — (Francétova = Francéta knjiga)
- sklon (dajalnik): Mostro il libro a Francesco — (Francéto pokažem knjigo)
- sklon (tožilnik): Chiamo Francesco — (Kličem Francéta).

Če se samostalnik začne s samoglasnikom, se DI okrajša v D', zaradi blaglasja pa dobi A še d, AD:

- Antonio
- d'Antonio
- ad Antonio
- Antonio

Oba samostalnika, ki smo ju »sklanjali«, sta lastni imeni, ki jih rabimo brez spolnika. Sicer pa se samostalniki rabijo večidel s spolnikom.

DI in A se s spolnikom spojata v nove besede:

Ednina:

- il padre
- (di + il =) del padre
- (a + il =) al padre
- il padre

Množina:

- i padri
- (di + i =) dei padri
- (a + i =) ai padri
- i padri

	il	lo	la	i	gli	le
con	col	collo	colla	coi (= kóji)	cogli (= kólji)	colle
da	dal	dallo	dalla	dai (= daji)	dagli (= dalji)	dalle
in	nel	nello	nella	nei (= néji)	negli (= nélji)	nelle
su	sul	sullo	sulla	sui (= suji)	sugli (= sulji)	sulle

Pred nedoločnim spolnikom se DI spet skrajša v D', A pa podaljša v AD:

- un nipote
- d'un nipote
- ad un nipote
- un nipote
- una nuora
- d'una nuora
- ad una nuora
- una nuora.

Zdaj bomo že lahko razumeli nekaj novih stavkov:

Il nóno non créde al vécchio médico. La cámera (soba) di Francéso é gránde. Il marito di quéstá signóra párté dománi (jutri) per (v) Triésté. Lavorámo col pádre. La zia résta nélle cámera. Il libro délla sorélla é súlla távola. Dov'è il ritrátto délla nónona? Védi la fidanzáta déll fratéllo? La suócera é la nuóra non sóno amiche. Dóve avéte

Ednina:

- lo scapolo
- (di + lo =) dello scapolo
- (a + lo =) allo scapolo
- lo scapolo

Množina:

- gli scapoli
- (di + gli =) degli scapoli
- (a + gli =) agli scapoli
- gli scapoli

Ednina:

- l'orfanello
- (di + l' =) dell' orfanello
- (a + l' =) all' orfanello
- l'orfanello

Množina:

- gli orfanelli
- (di + gli =) degli orfanelli
- (a + gli =) agli orfanelli
- gli orfanelli

Ednina:

- la madre
- (di + la =) della madre
- (a + la =) alla madre
- la madre

Množina:

- le madri
- (di + le =) delle madri
- (a + le =) alle madri
- le madri

Predlog DI pomeni prav za prav od, predlog A pa v, n.a. Tudi drugi predlogi, zlasti CON (= s, z), DA (= pri, od, k) IN (= v, na), SU (= na), se spojuje s spolnikom v nove besedice. Spravite si naslednjo preglednico:

la léttéra délla cognáta? Spedisco quéstí librí al nipóte.

Materina ljubezen (= ljubezen matere) je velika. Antonova žena (= žena Antona) odhaja. Spim v bratovi sobi (= v sobi brata). Stric ostane z nečakom (= nečakinjo). Tukaj je (= Ecco, ekko) zaročenec Francetove sestre (= sestre Francéta). Kóga (= chi) kličéte? Kličémo malé vnuke. Kdaj dospé očétov kovčeg (= kovčeg očeta)? Svakova ura (= ura svaka) je dragocena. Sklanjajte zdaj še ta ali oni samostalnik iz svoje beleznice!

Popravlil Tiskarski skrat je hotel našemu večrajšnjemu dovtipu dodati svojega. Naslov je treba pravilno brati: Fra suocere, kar je pazljivi bralec gotovo že sam popravil.

zaradi te pogodbe je sedaj prišlo do vojne med Irakom in Anglijo.

V Iraku je zemlja polna tiste dragocene tekočine, ki ji pravimo petrolej. Borba za petrolej v veliki meri odloča o usodi vseh tistih držav, ki ga imajo. Tudi današnje vojne med Irakom in Anglijo bi ne bilo, če bi Irak ne imel petroleja. Angležji so se že ves čas po končani svetovni vojni krčevito trgali za nadoblast nad vsemi pokrajinami Bliznjega Vzhoda, ki imajo bogate petrolejske vrelce. Ko se je morala Turčija po vrotili debata leta 1925. odpovedati Mosulski pokrajini, ki je dokončno pripadla Iraku, je nastalo vprašanje, kdo bo te petrolejske vrelce izrabljal. Tu je bila v glavnem borba med Angleži in Francozi. Ustanovljena je bila Iraška petrolejska družba, pri kateri so bili udeleženi: 23% je dobila Anglo-Perzijska petrolejska družba; ravno toliko je dobila Royal-Anth-Shell skupina, zastopana po anglosaški petrolejski družbi, tretji delež 23% je dobila Francoska petrolejska družba, ki jo je zastopal poseben konzorcij, sestavljen iz privatnikov in države, enak četrti delež pa je dobila Družba za Bliznji Vzhod, ki jo je zastopal Standard-Oil iz New Yerseyja ter iz New Yorka, 5% pa je dobil zasebnik Gulbenkian. Da bi ne bile oškodovane ne angleške, ne francoske pravice za izrabljanje nafte, so prišli na genialno misel: naredili bodo dva petrolejska voda: enega, ki bo vodil preko francoskega mandata Sirije do pristanišča Tripolis ob Sredozemskem morju, drugega pa preko angleškega mandata Palestine do Haife. Bilo je potrebno veliko in drago tehnično delo toda v dveh letih je bilo popolnoma dokončano. Nad 15.000.000 funtov je bilo investiranih same v to podjetje — v petrolejske cevi, ki naj dajajo petrolej iz vrelcev naravnost v morskari pristanišča do rafinerij oziroma ladij, ki ga potem razvažajo po svetu. Začeli so pri Baba Gurguru severozahodno od Kirkuka. Tam so izrabljali prvo 14 vrelcev, pozneje pa mnogo več.

V celoti so porabili 123.000 ton cevi razne debelosti. Za vezavo med posameznimi cevmi je bilo porabljenega 17.000 ton materiala. Pri delu so porabili na stotine ton razstreliva. Cevi je bilo treba napeljati preko mnogih rek brez mostov preko večjih pustin in celo preko vulkanskega področja. Pri teh delih je bilo zaposlenih nar 15.000 delavcev. Toda delo je bilo končano in petrolej iz Mosula je stekel do obal Sredozemskega morja. Drugi izhod za petrolej iz Iraka vod skozi Basro, kjer se stekata Evfrat in Tigris, v Perzijski zaliv.

Irak je danes v vojni z Anglijo. Anglija je hotela s svojimi četami zasesti važne, za nadaljnje vojskovanje v Sredozemlju naravnost neobhodno potrebne petrolejske vrelce v Iraku. Še tem pa je trčila ob hotenje iraškega ljudstva, ki hoče ostati svobodno. Spregovorilo je orožje. Boja bogate petrolejske vrelce veže sedaj mnoge angleških vojaških sil, ki jih Angležji krvavo potrebujejo na drugih bojiščih.

Iz Zagreba

Nedeljska številka »Deutsche Zeitung in Kroatien« objavlja oglas, s katerim išče nemški administrativno in arhivsko osebje, strojepiske in ostale sodelavce vseh vrst z organizatorično sposobnostjo in gospodarskim ter ostalim znanjem za potrebe nemške civilne uprave za Maribor, Celje, Ptuj, Ljutomer in Sevnico. Lastnorčno pisane prošnje z dosedanjim življenjskim potekom je treba nasloviti na šefa civilne uprave za Spodnjo Štajersko v Mariboru, oddati pa pri vodstvu nemške ljudske skupine v Zagrebu v Gajevi ulici 44-III.

Mali oglasi

V malih oglasih volja vsaka beseda i dia; denitovanjki
vzani i dia. Debelo tiskane naslovne besede se računajo
dvofno. Najmanjši oglas sa mali oglas i dia. - Mali
oglas se plačuje tako pri naročilu. - Pri oglasih
reklamnega značaja se računa enokolumnsko, 3 mm visoka
četina vrstica po 3 dia. - Za pismene odgovore glede
malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe

Dobe:
Čevljarja
se sprejme takoj. Zgla-
stti se prodajalna Triumf
čevlji, Miklošičeva 12.

Službe

Istejo:

Uradnik

z 20 letno prakso v
bančnih in trgovskih po-
slih s perfektnim zna-
njem knjigovodstva ter
italijanske in nemške
korespondence, išče na-
mestitve. — Ponudbe na
upravo »Slovenca« pod
»Sposobnost« 6966.

Knjigovodska

in bilančna dela pri trgo-
vinah — tudi posamezne
ure — prevzamem. Po-
nudbe na upravo »Slov.«
pod »Bilanciste« 6967.

Kupimo

Stare zračnice

avtomobilske, motorne in
kolesne (tudi rezane ma-
le kose) kupim vsako ko-
lečno. Ponudbe na pošti-
ni predal 32, Cerni, Ljub-
ljana.

Uvajenci

Krojaško vajeniko

pridno in pošteno — se
sprejme. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 6963.

Razno

Premoq

suha drva nudi

I. Pogačnik

Ljubljana, Bohoričeva 5

telefon 20 59

Postrežba brezhlbna

ž. S. Finžgar:

Pod svobodnim soncem

Povest davnih dedov

179.

180.

181.

182.

Vsem občinam

In privatnikom, ki kaj
vedo o sledečih konjih:
Konj fuks lisec, potrjen
na Ježici, žig 2189, s ko-
matom in vozom od spre-
daj široka kolesa, od za-
daj ozka. Kobila prama
liska, spredna noga rav-
nodilka, žig 3518, z ko-
matom in vozom parizar-
jem, vzeta za Dobravo.
Konj fuks lisec, žig 3519,
s komatom, vzeta za Do-
bravo. — Kobila liska
»Mijas«, na levem ušesu
ima svežo malo rano, žig
3520, — naj sporoče proti
dobri nagradi na naslov:
Franc Švigelj, lesna in-
dustrija na Bregu, pošta
Borovnica.

Pogrešam sledeča konja:

Konj fuks, lisa na glavi,
pred 6 mesecev ostrižen do
kolen, žig št. 51 ter konj
pram, brez znamenja, žig
št. 75. Naprošam, kdor bi
kaj vedel o njih naj mi
sporoči proti dobri na-
gradni. Gornik Ivan, Kot
št. 10, p. Ribnica na Dol.

Iščem kobilo šimlo

staro 9 let, žig 257, ko-
nja fuksa, z dolgo liso na
glavi, zadnji nogi beli,
žig št. 9. Sporočiti proti
nagradi — Ivan Novak,
št. Vid 23, Lukovica.

Konja šimla

s št. 2311, z levo zadnjo
nogo malo šepa — iščem.
Kdor ve kaj o njem, naj
sporoči proti nagradi na
naslov: Janez Lavriša,
Horjul 35.

500 din nagrade

dam, kdor mi najde ko-
bilo šimlo, desno oko be-
lo, rep nost postrani. —
Oddana v Ljubljano, bo-
ničarski četni in zaznamo-
vana s št. 40. Kdor mi
jo pripelje na dom, dobi
1000 din. Javiti: šiljar
Alojz, Boh. Bistrica 39.

Iščem lastnika

od kobile št. 1816. Toni
Jakob, Lanisče, p. Škof-
ljica pri Ljubljani.

Posestva

1700 m² njive

pri remizi v šlaki, oddam
poceni in najem. — Po-
nudbe na upravo »Slov.«
pod »Najem«, 6952.

Hišo

tudi polovico, kupim ta-
koj. Ponudbe na upravo
»Slovenca« pod »Ljublja-
na« št. 6950.

**Kupujte pri naših
inzerentih!**

Pouk

Poučujem italijanščino

najraje otroke. Naslov v
upravi »Slovenca« pod
št. 6979.

Podučujem italijanščino

Ponudbe na upravo »Slo-
venca« pod »Poduk« 6968.

Avto-motor

Tovorni avto

Hansa-Lloyd, z evid. šte-
vilko 2-59, št. motorja
39.812, 4 cilindrov, z no-
silnostjo 1 tone, težak 1
tono, dvosedezni je bil
oddan letališču v Smede-
revski Pačanki ter ga
išče Mestna elektrarna v
Ljubljani.

Volkovi so prišli v Srednjo Evropo z — Napoleonom

Dve zveri sta v Evropi vedno bolj redki:
ti sta volk in kosmatinec medved. V največjem
delu Evrope medveda sploh ni več, pa tudi volk
je že zelo redka zverina v evropskih gozdovih.
Medvedi in volkovi so še ponekod v severo-
vzhodni Evropi in nekaj tudi na jugovzhodu.
V srednji Evropi so bili volkovi začetek XVIII.
stoletja prava redkost. Tako je bilo na primer
leta 1803 v Prusiji ubitih 186 volkov, leta 1806
samo 67, leta 1808 pa le še 37. Med letom 1812 in
1813 pa so se volkovi zopet pojavili v velikih
množinah. Nov dotok volkov je pripisali Napo-
leonovemu umiku iz Rusije. Francoska vojska,
ki se je po strašnem mrazu umikala, je imela,
kakor je znano, velike izgube in puščala na ti-
soče mrtevcev za seboj. Volkovi so imeli za to
vojsko dovolj hrane in so ji sledili tja, kamor
se je umikala. Tako so prišli globoko v srednjo
Evropo. Sedaj je v teh krajih zopet vedno manj
volkov.

Kolikokrat na dan naj krmimo živino?

Odrasle konje krmimo trikrat dnevno. Zjutraj
in zvečer traja krmiljenje najmanj dve uri. Zrnato
hrano moramo nuditi konjem le v manjših koli-
činah in večkrat, sicer jo bodo konji izbljuvali in
je pozneje ne bodo hoteli več vzeti. Po zadnjem
krmiljenju morajo konji nekaj časa mirovati. Če
jih bomo takoj gnali na delo, bodo dobili motnje
v prebavi, ki lahko postanejo stalne, kar bo zelo
neugodno in bo živalim ter s tem seveda tudi go-
spodarjem škodovalo. Žival mora vsaj nekaj časa
v miru prebavljati. Če je konj pri naprejanju len,

je to znak, da še ni dobro prebavil zavžite hrane.

Bog ne daj, da bi ga takrat pretepali!
Če je delo nujno, n. pr. poleti, ko je seno že
suho in se bliža dež ali nevihta, damo konju
manjši obrok, malo več zrnja in manj sena, ki naj
bo zelo na kratko narezano. Zvečer potem nado-
knadimo to, kar je žival popoldne premalo do-
bila. Priporočljivo je, privaditi konje že nekaj dni pred
najtežjimi poljskimi deli na tako hrano. Mlade
konje krmimo večkrat, ker imajo še majhne že-
lodce. Krmimo jih 4 do 5 krat dnevno.

Molzne krave krmimo samo dvakrat na dan,
pa s tako krmno, ki vsebuje dovolj redilnih snovi,
da bodo imele čimveč mleka. Govedo, ki ga upo-
rabljamo za težja dela, krmimo vsaj trikrat na dan.
Če gre govedo zgodaj zjutraj na delo, ne vzdrži
dolgo brez hrane. Seveda pa živali ne smejo imeti
zopet preveč obloženega želodca, če delajo.
Opoldne naj imajo tri ure časa za krmiljenje in
prežvekovanje. Pozimi, ko delo ni tako težko, za-
doščata še dve uri. Mlada goveda moramo prav
tako često krmiti, kakor mlade konje.

Ovce in koze krmimo trikrat na dan. Samo pri
ovcah, ki jih pitamo za klanje, naj bo krmiljenje
pogostejše in obilnejše, da bodo dovolj debele. Za
jagnjeta velja isto, kakor za žrebata in teleta.

Svinje hitro prebavljajo, ker je njihova hrana
stalno mlečna in vsebuje mnogo vode. Krmimo jih
tudi trikrat dnevno. Poleti jim dajemo manj ka-
kor pozimi, razen, če jih ne pitamo. Proti koncu
pitamo prašiče navadno petkrat dnevno.

Dinar lahko vidiš iz Ljubljane v Celje

Moderni daljnogledi so za ljudi, ki ne ve-
do, kako je moderna znanost ravno ta tem pod-
ročju napredovala, pravi čudeži. Kot primer in
dokaz naj nam služi ta priprosti račun: Majhen
Marsov mesec, Fobos ga imenujejo, meri v pre-
meru 12 kilometrov. Razumljivo je, da ga s pro-
stim očesom ne moremo videti. Tudi z daljno-
gledom ga dolgo niso mogli videti, ker so bili
daljnogledi prešlabi za to. To pa ni nič čudno,
če pomislimo, da je oddaljen od zemlje približ-
no 90 milijonov kilometrov. Če bi ga hoteli vi-
deti, je ravno tako, kakor da bi hoteli videti
dinarski kovanec v razdalji 150 km, ali kakor
da bi hotel videti iz Ljubljane dinarski kova-
nec, ki leži nekje v Celju na ulici. Z modernim
teleskopom pa je tudi to omogočeno — dinar iz
Ljubljane v Celje bi seveda lahko videl le, če
bi bil dovolj visoko, ker je zemlja pač —
okrogla.

Green: 11

Luč in tema

Eleonora je omahnila v stol. Na lico ji je
gorela temna rdeča lisa. Med komisijo je nastalo
mrmljanje, ki ni obetalo nič dobrega. Ko se je
čez nekaj časa vse pomirilo, je preiskovalni sod-
nik nadaljeval.

»Prosim, povejte mi, če ste videli kaj podob-
nega v njeni ruki?«

»Jaz? — Ne! Jaz nisem videla ničesar.«

Iz njenih odgovorov ni bilo mogoče prav nič
razsvetliti temo zadnjih dogodkov. Rekla je, da
je bil ujec mogoče pri večerji malo bolj molčč,
a zopet ne tako, da bi mu bilo kaj slabo ali da
bi ga bile trle vsakdanje skrbi. Kasneje ga ni
več videla.

V njenem prostodušnem pripovedovanju je
ležala nekaj bolečina, ganljivost, da se je na vseh
obrazih opazala simpatija. Samo Eleonora je bila
nepremična.

»Ali je bil vaš ujec s kom v prepiru? Ali je
imel kaj vrednostnih papirjev ali denarja?«

Na vsa ta vprašanja je odgovorila z ne.

»Ali je vaš ujec v zadnjem času sprejel ka-
kega tujca, ali je dobil kakšno pismo, katero bi
le malo razsvetlilo temo?«

»Kolikor je meni znano, ne! je odvrnila in
pogledala postrani na Eleonoro. »Ujec je bil tako
dobro ter bi mi bil zaupal vse, ka se mu je
dodelilo pri poslovanju, pa bi mi bil tudi kaj
takega povedal.«

Vprašana o Hani, je povedala o njej vse naj-
boljše. Dejala, da ne more misliti, kaj bi dalo
povod, da je tako naglo izginila, in izloško ne
more pojmiti, kako je ona sama prišla v zvezo
z zločinom. Ona ni imela nikdar ljubčka, in ni-
kdo je ni obiskoval. Vprašana, kdaj je videla po-
kojnikov revolver, je odgovorila, da ga je videla
tisti dan, ko ga je bil ujec kupil. Sicer je pa bila
Eleonora stvar urejati ujeve sobe.

Pri tej poslednji izjavi sem opazil, kako je
Eleonora ostro pogledala svojo sestrnico.

Nato je nekdo stavil vprašanje:

»Ali je vaš ujec zapustil kako oporoko?«

Rdečica na lico je kazala, da je bil uža-
ljen njen ponos. A vendar je krepko odgo-
vorila brez vsake jeze.

»Da, gospod.«

»Eno ali več?«

»Jaz sem vedno čula samo o eni.«

»Ali vam je znana ujeva poslednja
volja?«

»Nikdar in pred nobenim ni tajil svojih
namenov.«

»Ali nam morete povedati, kdo bi imel po
njegovi smrti največ koristi?«

To vprašanje je bilo tako surovo, da se
je čula po dvorani nezadovoljnost. Toda Mary
Leavenworth se je s ponosom dvignila, pogle-
dala je mirno v obraz nesramnega vprašalca
ter mu zabrusila:

»Kdo bo največ izgubil, to vam lahko po-
vem; to so oni otroci, katere je rešil iz naj-
večje nadloge, to sta dve deklici, kateri je
obslu s svojo ljubeznijo in dobroti in katerega
sta ti dve vedno poslušali in ubogali. Za njiju
je izguba, katere se ne da z nobenim primer-
jati.«

Bil je odgovor, ki je moral osramotiti
vprašalca, ki se je drznil s tem vprašanjem
zadeti deklici v srce.

Ko je neki drugi član komisije stavil
vprašanje:

»Gospodična Leavenworth! Ali sumite kako
osebo, da bi bila morilka vašega ujca?« Stra-
šen moment je bil to ne samo za me, temveč
tudi še za neko osebo. Ali bo vzdržala, da
ne bi vrgla suma na sestrnico? Ali bo iz dol-
žnosti povedala pravo resnico?

Mary Leavenworth je ostro pogledala vse
komisarje ter odgovorila sonorno:

»Ne! Jaz ne sumim nikogar, in tudi nimam

vzroka, da koga sumim! Morilec mojega ujca
mi ni samo popolnoma neznan, temveč še slu-
titi ne morem, kdo bi bil...«

Vsem se je zdelo, da je iz sobe izginila
težka vročina in mora, ki je ležala nad nami.
Vsakdo si je oddahnil. Mary Leavenworth je
odstopila in Eleonora je bila poklicana, da
izpove svoje.

VIII.

Skozi zastor

Sedaj je napeta pozornost dosegla svoj
vrhunec. Zastor, kateri je ogrnil v temo to
strašno, žalostno igro, je mene prevzela želja,
da ubežim temu prizoru in da pobegnem iz
tega mesta, samo da ne bi ničesar slišal.

Ne zaradi tega, ker bi se bal, da se bo
Eleonora sama izdala, ker zato mi je jamčil
dovolj hladen mir njenega obraza in nepre-
mične poteze na tem obrazu. In če sum njene
sestrnice ne prihaja iz sovraštva, temveč se
opira na dejanja; če je ta bel, nežen obraz
samo krinka, kar bi se dalo verjeti po be-
sedah njene sestrnice in njenem vedenju: kako
bi mogla še dalje tu sedeti in gledati, kako
laže kača in vsiplje strup v čašo tega belega
cveta?

Pa vendar je nas negotovost držala, da se
ni nihče premaknil z mesta in vsakomur se
je bralo na obrazu neko nenavadno, čudno
čustvo.

Koroner na katerega je gotovo vplivalo, da
se je Mary zavzela za Eleonoro, je bil edini
v sobi, ki je ves čas ostal nepremičen. Pogle-
dal je sicer na pričo s pogledom, polnim spo-
štovanja, a tudi z vso strogostjo.

»Ali ste bili že od mladosti nog v Leaven-
warthovi družini?« je prišel.

»Od svojega desetega leta,« se je glasil
odgovor.

To je bil prvi glas, katerega sem čul iz
njenih ust, in presenetil me je, ko sem opa-

zil, da je povsem sličen onemu njene se-
strnici, a vendar tako različen...

»In od onega dne je postopal z vami kot
s hčerko?«

»Da, gospod, kot s hčerko. Noben oče ne
bi bil storil tega.«

»Vi ste sestrnica gospodične Mary Leaven-
worth, kakor se mi zdi. Kdaj je ona prišla
v hišo?«

»Z menoj ob istem času. Najini starši so
bili žrtve iste nesreče. In če se ne bi bil za
naju zavzel dobri ujec, bi morali iti v svet.
Toda on — pri tem ji je trepetal glas —
»je naju vzel v svojo hišo in nama nadomestil
to, kar sva izgubili — očeta in dom.«

»Rekli ste, da je bil vam, kakor tudi vaši
sestrici, oče, on je vaju pohčiril. Ali bi mi
hotel priznati tudi to, da vas ni samo obdal
z današnjim luksusom, temveč tudi dal vam
vpogled v takšno bodočnost, z eno besedo, da
je vam nameraval zapustiti del svojega
imetja?«

»Ne, gospod! Takoj mi je dal razumeti,
da bo vse njegovo premoženje nekoč lasti mo-
je sestrice.«

»Vaša sestrnica mu ni bila nič bližja od
vas, gospica Leavenworth. Ali je imel vzrok,
da je bil pristranski...?«

»Ne, gospod. To je storila njegova lju-
bezen.«

Njeni odgovori o tem vprašanju so bili
tako kratki in poveljni, da so se razpršili vsi
oni dvomi, ki so obdajali ime te dame, ter
si je zopet pridobila zaupanje.

In pri tem je odgovarjala tako mirno in
brez ognja, da so vsi prenehali sumiti, ker
za to ni bilo nobenega vzroka.

Medtem je koroner nadaljeval.

»Če je vaš ujec storil za vas vse to, kar
ste povedali, ste ga gotovo ljubili?«

»Da!« je vzkliknila jasno, odločno in
glasno.